

Beleidskader Duurzaamheid Gemeente Nieuwkoop

1. OVER HET BELEIDSKADER ◀◀◀

2. DE OPGAVEN

- 2.1 CONTEXT EN URGENTIE
- 2.2 DUURZAAMHEIDSGAVEN EN SPEERPUNTEN

3. INTEGRAAL WERKEN

- 3.1 INTEGRAAL WERKEN BINNEN DE GEMEENTELIJKE ORGANISATIE
- 3.2 SAMEN DOELEN BEREIKEN
- 3.3 OPGAVEN GEBIEDSGERICHT EN PROJECTGERICHT REALISEREN

4. HOE WE VERDER GAAN ▶▶▶

- 4.1 COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE
- 4.2 MONITORING EN EVALUATIE

R
O
U
T
E
K
A
R
T

Opgesteld met medewerking van
de volgende beleidsafdeling en
personen:

Eindredactie

Philippine van der Kleij
Eline Koopman

Vormgeving

Anouk Fransen

**Ruimtelijke Ordening &
Grondzaken**

Willem Bouwmans
Wilfred de Bruijn
Richard Bosboom
Geert ten Klooster

Eelco Meijer

Hans van den Moosdijk
Rebecca van Nie
Wilfried van Wilgen
Marco Wijsman

Beheer Openbare Ruimte

Maayke Dijkstra
Sjoerd Dijkstra
Jan Geijtenbeek
Frans van der Have
Kees Hoogervorst
Frans Lamfers

Gert-Jan Pieterse
Ronald de Rooy
Rob Veelenturf
Ariaan van der Vlugt
Edward van 't Zelfde

Communicatie

Sofie Konincks
Peter Vos

Inkoop

Carl Brouwer

Maatschappelijke ontwikkeling

Zoë Cremers

Publiekszaken

Tom Vianen
Eline van der Steen

1. OVER HET BELEIDSKADER ◀◀◀

1.1 AANLEIDING

Waarom stelt de gemeente dit beleidskader op?

De gemeente Nieuwkoop stelt dit Beleidskader Duurzaamheid op naar aanleiding van het besluit van de gemeenteraad op 11 juli 2019 om het duurzaamheidsbeleid en wijze van uitvoering te vernieuwen. Het beleidskader sluit aan bij de aanbevelingen uit de Evaluatie van het Actieprogramma Duurzaamheid 2016-2018 en het Rapport van de Rekenkamer:

1. Beleidskader en uitvoeringsprogramma bevatten concrete doelstellingen die te monitoren zijn;
2. Er vindt een vertaling plaats van regionale doelen naar lokale doelstellingen;
3. Beleid en uitvoering worden ingebed in de organisatie: integraal denken en doen staat centraal;
4. De wijze van sturing wordt in relatie gebracht tot de rol en mogelijkheden van de gemeente;
5. Duidelijk wordt wat doet de gemeentelijke organisatie zelf doet aan verduurzaming.

1.2 DOEL EN DOELGROEP

Wat beoogt de gemeente met dit beleidskader?

Dit beleidskader is geschreven voor de gemeenteraad van de gemeente Nieuwkoop. Het geeft ambities en doelstellingen weer die de gemeente op gebied van duurzaamheid wil realiseren. Het is het richtinggevend kader voor het in 2020 op te stellen Duurzaamheidsprogramma 2020-2023.

De gemeente beoogt met het beleidskader:

- a. de hoofdambitie (lange termijn doelstellingen) en de routekaart naar deze ambitie (middellange en korte termijn) vast te stellen;
- b. de rol en werkwijze van de gemeente om te komen tot deze doelstellingen te verduidelijken;
- c. de doelstellingen te concretiseren.

1.3 PROCES

Hoe is het beleidskader tot stand gekomen?

Op 22 mei 2019 vond in De Hoeve Rijlaarsdam in Nieuwkoop een bijeenkomst plaats over de energietransitie. Die bijeenkomst, waar bezoekers het gesprek aan gingen over energietransitie en duurzaamheid, is aan te merken als startpunt voor de integrale aanpak van dit beleidskader. Medewerkers van verschillende beleidsvelden hebben meegeschreven aan dit beleidskader. Tijdens twee bijeenkomsten met de meedenkgroep hebben raadsleden ook meegedacht over de focus in de opgaves. Hiermee is gewerkt aan een breed draagvlak. Het college heeft op 17 december 2019 ingestemd om het ontwerp-beleidskader ter consultatie voor te leggen aan verschillende groepen en organisaties in de gemeente Nieuwkoop. De reacties van die externe consultatieronde zijn verwerkt in het beleidskader. De reacties die niet overgenomen zijn in het beleidskader, worden wel als input meegenomen voor het uitvoeringsprogramma. Met een informatieavond op 29 januari 2020 over de duurzaamheidsdoelstellingen, zijn ook inwoners weer betrokken en geraadpleegd. Alle reacties worden samen met het Beleidskader Duurzaamheid in maart 2020 aan de raad aangeboden.

1.4 VORM EN INHOUD

Kort en overzichtelijk

Tijdens de voorbereidingen van de opstelling van het beleidskader is ervoor gekozen dit document kort en bondig te houden. Verwijzingen naar documenten, toelichtingen en uitgebreidere uitleg kunt u daarom vinden door op de ingevoegde links te klikken. Hierdoor blijft het kerndocument overzichtelijk en leesbaar. Omdat beeld vaak meer zegt dan woorden, is ter ondersteuning regelmatig gebruik gemaakt van figuren en foto's.

2. DE OPGAVEN

2.1 CONTEXT EN URGENTIE

Nieuwkoop als onderdeel van het grotere geheel

Duurzame ontwikkeling staat internationaal hoog op de agenda. Verantwoord omgaan met natuurlijke hulpbronnen, armoede bestrijden en volgende generaties een goede toekomst kunnen bieden, gaan hand in hand. De ontwikkelingen wereldwijd, in Europa en in Nederland vormen de context voor de lokale opgave in Nieuwkoop.

2. DE OPGAVEN

2.2 DUURZAAMHEIDSOPGAVE EN SPEERPUNTEN

DOELSTELLINGEN EN WERKWIJZE

De gemeente Nieuwkoop geeft prioriteit aan de hier links getoonde zes opgaves. Deze opgaves hebben niet alleen wereldwijd, landelijk en provinciaal de hoogste aandacht, maar zijn juist op gemeentelijk niveau de thema's waar de gemeente haar rol kan nemen. De opgaves staan niet los van elkaar; er zijn verschillende dwarsverbanden te leggen. Zo werkt energietransitie mee aan een schonere lucht en daarmee de gezondheid¹ en zo werkt biodiversiteit mee aan klimaatadaptatie, omdat meer natuur helpt om extreme weersomstandigheden op te vangen. Zo zijn er talloze verbanden, die werkenderwijs kunnen worden ontdekt en benoemd. In de dwarsverbanden kunnen vaak nieuwe kansen worden ontdekt die meerwaarde opleveren voor meerdere opgaves tegelijk.

In dit hoofdstuk wordt per opgave de urgentie, de ambitie, de stand van zaken voor de lange en middellange termijn en de doelstellingen voor de korte termijn gegeven. In alle opgaves, met uitzondering van de eigen organisatie, is een onderscheid gemaakt tussen nationale, provinciale en regionale doelstellingen enerzijds en lokale doelstellingen anderzijds. De ambities geven een richting aan en bevinden zich op beleidsniveau. Ze geven aan WAT de gemeente wil bereiken. De weg naar het bereiken van deze doelen is nog niet zeker. In deze zoektocht zullen we voortdurend moeten bijstellen al naar gelang wat werkt en waar draagvlak in de samenleving voor is. We zullen onze werk- en leefwijze moeten veranderen om deze transitie naar CO₂-neutraal, klimaatbestendig, afvalloos en biodivers te realiseren.

Door terug te rekenen vanuit de ambitie voor de lange (30 jaar: 2050) en middellange termijn (10 jaar: 2030), beschrijven

we de doelstellingen die voor de korte termijn (4 jaar: 2023) gaan gelden. Deze doelstellingen geven een doorkijk naar het HOE; ze zijn concreter dan de ambities en ze bevinden zich meer op uitvoeringsniveau. Ook de rol en werkwijze van de gemeente wordt op dit niveau globaal beschreven. In het voorjaar van 2020 wordt de doorkijk weer concreter uitgewerkt, op activiteiten- en projectniveau, in het op te stellen Duurzaamheidsprogramma 2020-2023.

UITGANGSPUNTEN

De aanbevelingen van de Rekenkamer zijn gebruikt als uitgangspunten voor dit beleidskader:

1. Beleidskader en uitvoeringsprogramma bevatten concrete doelstellingen die te monitoren zijn:
We stellen meetbare doelstellingen om te meten of de uitvoering daaraan bijdraagt;
2. Er vindt een vertaling plaats van regionale doelen naar lokale doelstellingen:
We maken onderscheid tussen ambities op de lange termijn en concrete doelstellingen op de korte termijn;
3. Beleid en uitvoering worden ingebed in de organisatie: integraal denken en doen staat centraal:
We werken integraal door beleidsvelden met elkaar te verbinden, door doelgroepgericht en gebiedsgericht te werken;
4. De wijze van sturing wordt in relatie gebracht tot de rol en mogelijkheden van de gemeente:
We benoemen rollen van de gemeente in relatie tot doelstellingen en geven samen met partners invulling aan uitvoering van onderop;
5. Duidelijk wordt wat doet de gemeentelijke organisatie zelf doet aan verduurzaming:
We zoeken naar win-win kansen om doelstellingen met elkaar te verenigen en geven het goede voorbeeld.

2.2.1.
ENERGIE-
TRANSITIE

2.2.2.
KLIMAAT-
ADAPTATIE

2.2.3.
CIRCULAIRE
ECONOMIE

2.2.4.
BIO
DIVERSITEIT

2.2.5.
MOBILITEIT

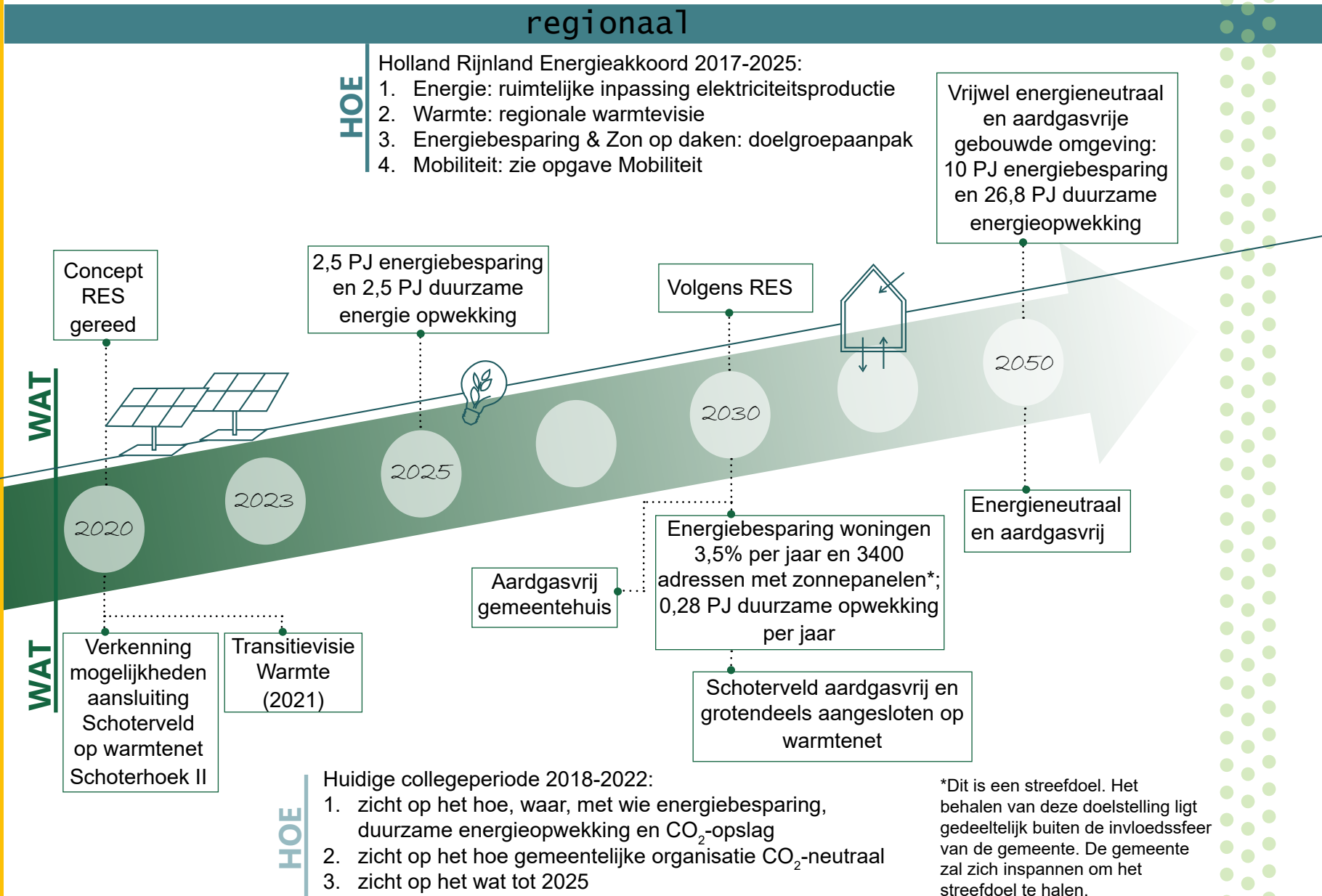
2.2.6.
EIGEN
ORGANISATIE

2. DE OPGAVEN

2.2.1. ENERGIE-TRANSITIE

De overstap van een energievoorziening die gebaseerd is op fossiele, eindige bronnen, zoals steenkool en aardgas naar één die gebaseerd is op hernieuwbare bronnen, zoals wind en zon.

lokaal

URGENTIE

Wereldwijd vindt klimaatverandering plaats door de uitstoot van broeikasgassen zoals CO₂. Nederland heeft zich met ondertekening van het Klimaatakkoord van Parijs gecommitteerd aan het beperken van klimaatverandering, ook wel klimaatmitigatie genoemd. Landelijk is het doel om de CO₂-uitstoot terug te dringen met 49% in 2030 en 95% in 2050. Nederland werkt daaraan door onze energievoorziening, die nu is gebaseerd op fossiele brandstoffen, om te zetten naar één die gebaseerd is op hernieuwbare bronnen².

AMBITIE 2030 EN 2050

Regionaal

Met het [Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025](#) heeft de gemeente Nieuwkoop zich in september 2017 met de andere regiogemeenten, de Omgevingsdienst West-Holland, het Hoogheemraadschap van Rijnland en de provincie Zuid-Holland verbonden aan de volgende ambitie:

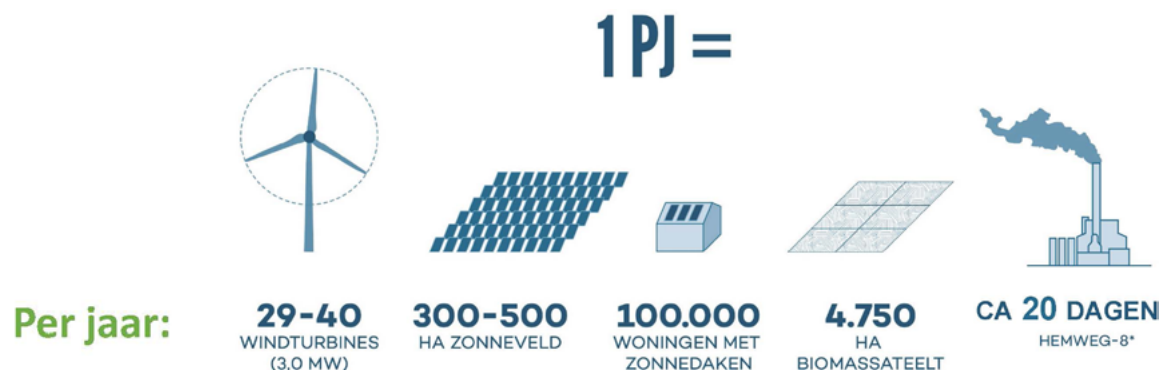
Vrijwel energieneutraal³ en een aardgasvrije gebouwde omgeving⁴ in 2050 in de regio Holland Rijnland. Dit realiseren we door 30% van het verbruik te besparen en de benodigde elektriciteit en warmte duurzaam op te wekken. Door 10 PJ (zie afbeelding 2.1 voor uitleg PJ) besparing gebruiken we dan, in 2050, 26,8 PJ aan energie (zie afbeelding 2.1).

Lokaal

Om de klimaatverandering te temperen, zet de gemeente ook lokaal met kracht in op de energietransitie. Deze is niet mogelijk zonder een flinke energiebesparing enerzijds en door duurzame energieopwekking anderzijds. Het effect van de energietransitie is minder CO₂-uitstoot. De CO₂-uitstoot in Nieuwkoop is nu afkomstig van de sectoren gebouwde omgeving, mobiliteit, industrie en landbouw (zie afbeeldingen 2.3 en 2.4).

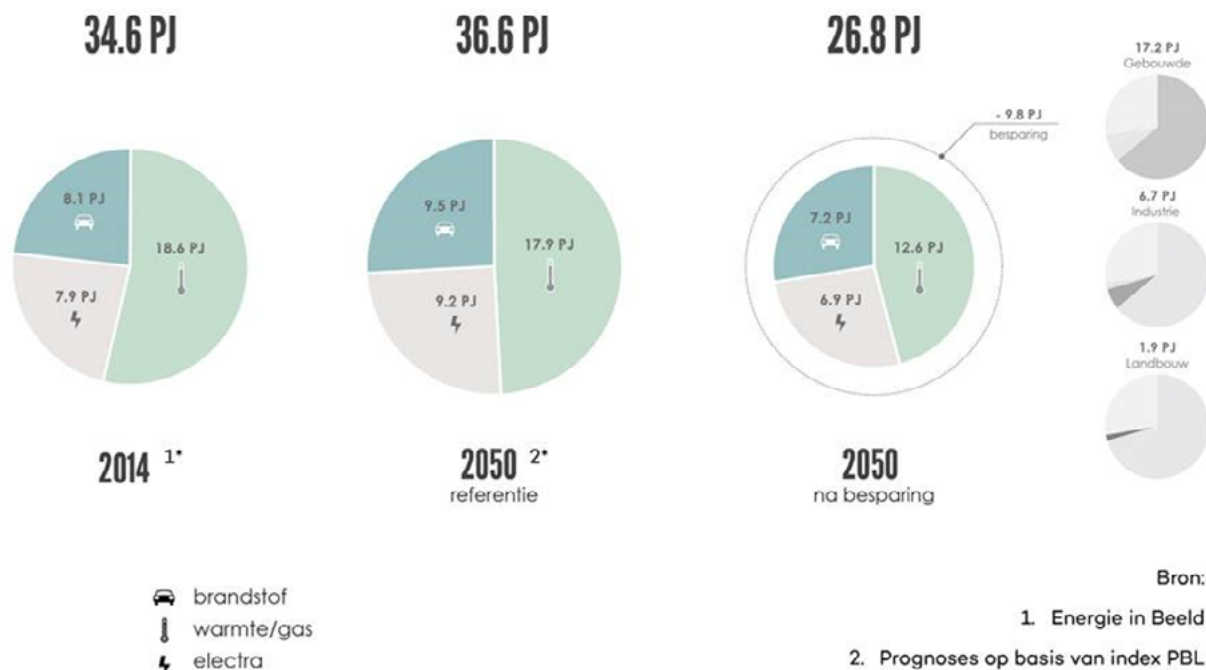
De gemeente realiseert de inzet op de energietransitie, gezien haar rol en kansen:

- A. in de gebouwde omgeving
- B. met bedrijven
- C. door duurzame energieopwekking in de ruimtelijke ordening
- D. door het bevorderen van CO₂-opslag
- E. stimulering vermindering CO₂-uitstoot in de mobiliteit (zie H2.2.5).

Afb 2.1. Voorbeelden van wat 1 PetaJoule (PJ) is.

2. DE OPGAVEN

Afb. 2.2. Verdeling van het energieverbruik over verschillende toepassingen. Bron: [Energieakkoord Holland Rijnland](#)

A. Ambitie energietransitie gebouwde omgeving:

Een energieneutrale en aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050⁵, door:

- stevig in te zetten op energiebesparing in woningen⁶ tot 2030, met een hogere ambitie dan de huidige trend, namelijk: 3,5 % p.j.
- voor duurzame elektriciteitsopwekking: het aantal adressen met geregistreerde zonnepanelen in 2030 te verdubbelen ten opzichte van 2018 en een verdriedubbeling van het opgestelde vermogen aan zonnepanelen naar ca 20.000 kWpiek.
- voor duurzame warmtevoorziening: stappen te zetten in de realisatie van aardgasvrije wijken: vooruitlopend op de op te stellen Transitievisie

Warmte in 2021 wordt onderzocht of de wijk Schoterveld in 2030 aardgasvrij kan worden door deze aan te sluiten op een lokaal warmtenet dat gevoed wordt met warmte uit het effluent van de Afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI).

B. Ambitie met bedrijven:

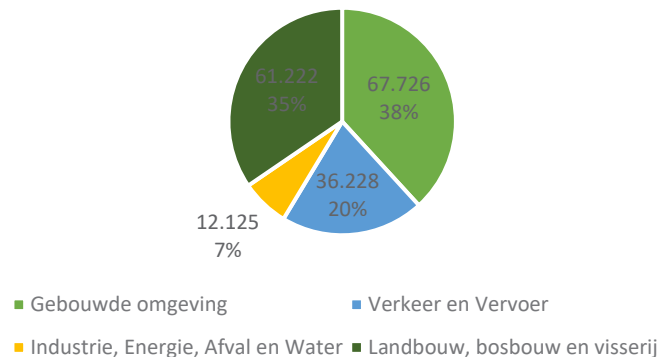
Versterken van de collectiviteit om de ambitie "CO₂-neutrale bedrijvigheid in de gemeente Nieuwkoop" te realiseren. Bedrijven hebben zelf de plicht en aangrijpingsmogelijkheden voor de reductie van CO₂-uitstoot, onder meer door de verplichte maatregelen⁷ uit te voeren die op de erkende maatregelenlijst van RVO⁸ staan vermeld. De gemeente faciliteert in kennisuitwisseling, het bijeenbrengen van partijen en biedt zo mogelijk ruimte aan initiatieven. Zie verder HII.3.2.

C. Duurzame energieopwekking in RO:

Om energieneutraal te worden in 2050 zal in de gemeente Nieuwkoop evenveel duurzame energie moeten worden opgewekt als gebruikt. In het kader van de afspraken binnen het Holland Rijnland Energieakkoord, dat in 2020 wordt omgezet naar een Regionale Energie Strategie (RES) voor het Klimaatakkoord, wordt naar oplossingsrichtingen voor duurzame elektriciteitsopwekking gezocht. Uiteraard betreft dit een uiterst zorgvuldig proces waarbij alle belangen goed tegen elkaar afgewogen worden.

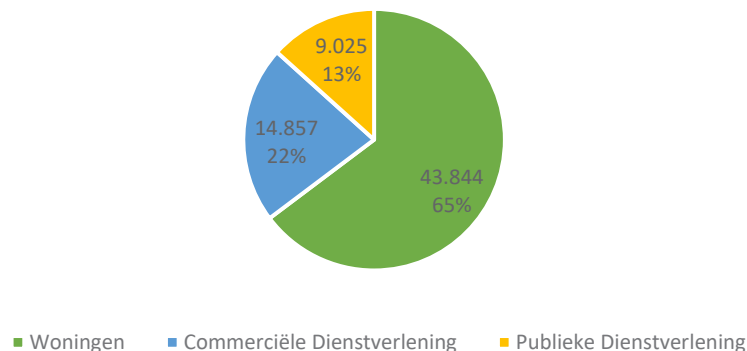
Binnen dit kader streven we om in Nieuwkoop in 2030 minimaal 0,28 PJ (= 0,08 TWh) per jaar aan elektriciteit lokaal duurzaam op te wekken (zie tabel 1).

CO₂ uitstoot in tonnen per sector in Nieuwkoop,
2017

Afb. 2.3. Grafische weergave van de sectoren die in Nieuwkoop CO₂ uitstoten. Bron data: Klimaatmonitor

CO₂ uitstoot in tonnen in de Gebouwde Omgeving,
per subsector in Nieuwkoop, 2017

Afb. 2.4. Grafische weergave van de sectoren die in Nieuwkoop CO₂ uitstoten. Bron data: Klimaatmonitor

D. De gemeente wil **CO₂-opslag** behouden en bevorderen door verdroging en oxidatie van veen te voorkomen, door het realiseren van meer groene vegetatie (wat ook direct kansen biedt voor een groene, beweegvriendelijke en gezonde leefomgeving) en gebruik van CO₂-opnemende materialen. De behoefte van de glastuinbouwsector aan CO₂ biedt ook mogelijkheden.

STAND VAN ZAKEN

In 2017 kwam in Nieuwkoop 38% van de CO₂-uitstoot van de gebouwde omgeving. Ten opzichte van 2013 daalde de CO₂-uitstoot van de gebouwde omgeving (woningen, commerciële en publieke dienstverlening) met 4264 ton tot 67.726 ton CO₂. Als deze trend zich voortzet, zal in Nieuwkoop in 2033 de doelstelling CO₂-neutrale gebouwde omgeving zijn bereikt. Het energieverbruik in woningen in Nieuwkoop nam van 2014 tot 2017 af met 1,9%. Gasverbruik (temperatuur gecorrigeerd) nam eveneens af met 1,9%, elektriciteitsverbruik met 2%.

Duurzame elektriciteitsproductie

Er zijn al lokale initiatieven gaande. Deze richten zich met name op zon-op-dakprojecten en zonnevelden. Ook zijn er wensen voor kleine windmolens op het erf van boerderijen. In 2018 waren er 1405 adressen met zon op dak geregistreerd en 6.074 kWpiek aan opgesteld vermogen zonnepanelen. Op dit moment wordt in Nieuwkoop 3,8% van het elektriciteitsverbruik duurzaam opgewekt.

Duurzame warmte

In de gemeente is potentie voor ondiepe bodemwarmte (minder voor geothermie), warmte uit oppervlaktewater, warmte uit afvalwater en restwarmte uit de glastuinbouw. Een deel van de potentie van de AWZI in Nieuwveen wordt al gebruikt voor de verwarming van het zwembad Aarweide. Het overig deel gaat

2. DE OPGAVEN

Beeldvorming verdelingsvraagstuk RES opgave regio versus lokaal

DUURZAME ELEKTRICITEITSPRODUCTIE

Duurzame elektriciteit op land in 2030 = **35 TWh** (= 126 PJ)
1 TWh = 3,6 PJ

Verdeling op basis van:	Vermogen windturbine	Oppervlak (ha) ¹		TWh in 2030	Productie TWh in 2017	Opgave TWh in 2030 ²	Opgave PJ in 2030 ²	Opgave <u>alleen</u> windturbines (3,6 MW) in 2030 circa	Opgave <u>alleen</u> zonnenvelden (ha) in 2030 grofweg	Ter vergelijking <u>alleen</u> kleinschalig zon op dak ⁴ (aantal woningen) in 2030 grofweg
Nederland		4.154.303	100%	35,00	9,60	25,40	91,44			In 2018 telt gemeente Nieuwkoop 11.298 woningen
Regio Holland Rijnland in 2030		54.190	1%	0,46		0,46	1,64	46	657	164.358
Nieuwkoop	3,6 MW	9.116	0,22%	0,08	0,00	0,08	0,28	8	111	27.649
Ambitie regio Rijnland 2025							1,80	50	720	180.000
Verdeling opwek stroom wind, zon, zon-op-dak in regio Holland Rijnland (Energieakkoord)								↓		
wind							0,80	30		
zon							1,00		251	
zon-op-dak							0,70			70.000
Totaal ambitie							2,50			

¹: op basis van totaal oppervlak (inclusief verstedelijkte gebieden). Bij de verdeling van de opgave zullen landelijke gemeenten een groter deel van de duurzame elektriciteitsproductie voor haar rekening kunnen nemen dan de meer verstedelijkte gebieden

²: hierbij is géén rekening gehouden met projecten in de pijplijn

³: de doelstellingen van het Klimaatakkoord zijn gebaseerd op het huidige elektriciteitsverbruik. Extra elektriciteitsgebruik, bijvoorbeeld voor elektrisch vervoer en warmtepompen komt daar bovenop. Dat extra verbruik betekent een hogere duurzame elektriciteitsproductie dan berekend

⁴: telt **niet** primair mee in de RES opgave

⁵: bij extrapolatie van 2025 naar 2030 (met als eindpunt 2050) is gesteld dat er een productie van 0,88 TWh (= 3,17 PJ) nodig is

Tabel 2.1. Overzichtstabel die een beeld geeft van duurzame elektriciteitsopwekking in Nederland, de regio Holland Rijnland en Nieuwkoop. Deze tabel is opgesteld ter beeldvorming en geeft een indicatie van de elektriciteitsproductie door middel van windturbines en zonnenvelden voor de regio Holland Rijnland. De tabel geeft een beeld van een mogelijk resultaat van het regionale verdelingsvraagstuk van de RES. De genoemde aantallen zijn indicaties: de uiteindelijke elektriciteitsproductie is afhankelijk van diverse factoren zoals bijvoorbeeld weersomstandigheden (windkracht, aantal zonne-uren), vermogen van de windturbine, ashoogte en tiphoogte, situering van de windturbines, vermogen van de zonnepanelen en oost-west of zuid oriëntatie zonnepanelen.

in combinatie met een collectieve WarmteKoudeOpslag (WKO) gebruikt worden voor het verwarmen en koelen van gebouwen op het nieuwe bedrijventerrein Schoterhoek II.

Doel: 2,5 PJ energiebesparing en 2,5 PJ duurzame energieopwekking (0,7 PJ met zon op dak, 1,0 PJ met zonne-energie op land en 0,8 PJ met wind op land) in de regio HR in 2025. Dit is ca. een derde van de einddoelstelling in 2050.

Rol: Zowel het geven van input als het uitvoeren van de afspraken die worden gemaakt.

DOEL EN WERKWIJZE 2020-2023

Regionaal Holland Rijnland (HR) Energieakkoord 2017-2025

Werkwijze: De afspraken in het akkoord worden jaarlijks geconcretiseerd in het Uitvoeringsprogramma HR Energieakkoord. In werkgroepen wordt hier uitvoering aan gegeven. In 2020 wordt dit akkoord omgezet naar een RES 1.0 waarmee⁹ het onderdeel wordt van het landelijk “Klimaatakkoord”

Het HR Energieakkoord werkt volgens vier uitvoeringslijnen: 1. Energiebesparing en Zon op Daken, 2. Energieopwekking in de Ruimtelijke Ordening, 3. Warmtetransitie regionaal en 4. Mobiliteit.

Meer informatie is te vinden op de website [Energieakkoord Holland Rijnland Op naar Neutraal](#).

De deelnemers aan het HR Energieakkoord focussen voor de korte termijn op duurzame elektriciteitsproductie langs grote infra (N11, A4 en A44). Voor RES 1.0 wordt een zoekgebiedenkaart ontwikkeld waar deze gebieden prominent naar voren komen. In 2020 wordt in RES-verband een sociaaleconomisch en ruimtelijk afwegingskader voor zonnevelden en ook windturbines opgesteld. Dit stelt de gemeenten in staat om verantwoorde keuzes te maken ten aanzien van zonnevelden (zie tabel 2.1 voor indicatieve vertaling landelijke doelstellingen naar regionaal/lokaal).

Lokaal

Speerpunten voor de gemeente op gemeentelijk niveau zijn: energietransitie van de gebouwde omgeving inclusief aardgasvrij (nieuwbouw en bestaande bouw), energietransitie bij bewoners, duurzame energieopwekking in de ruimtelijke

ordering, energietransitie bij bedrijven en organisaties en het faciliteren en stimuleren van schone mobiliteit.

a. Energietransitie en verduurzaming¹⁰ gebouwde omgeving

Doel: Een duurzame gebouwde omgeving

Rol: De gemeente heeft hierin verschillende rollen: regulerend, stimulerend en faciliterend zijn de belangrijkste.

Werkwijze: De gemeente werkt hieraan op drie niveaus: gemeentebreed, op gebiedsniveau en op gebouwniveau.

1. *Gemeentebreed:* de gemeente stelt vóór eind 2021 een *Transitievisie Warmte*¹¹ op. Hierin staat hoe we en in welke volgorde de gemeente wijken gaat aanpakken en welke alternatieve warmtevoorziening economisch, technisch en organisatorisch per wijk het meest voor de hand ligt. Deze visie gaat onderdeel uitmaken van de Omgevingsvisie, een integrale visie op de fysieke leefomgeving in Nieuwkoop, die in 2020 wordt opgesteld. In de Woonvisie wordt rekening gehouden met de randvoorwaarden voor een duurzame bouw. Voor het succesvol omzetten van wijken/buurtten naar een alternatief voor aardgas zullen woningen verduurzaamd moeten worden. In de prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties vormt verduurzaming van de woningbouwvoorraad een essentieel onderdeel (zie verder Hoofdstuk 3.2). Verduurzaming van woningen kan ook leiden tot bijdragen aan een gezonder binnenklimaat, door ook zaken als ventilatie, vocht en schimmel aan

2. DE OPGAVEN

te pakken in de verduurzaming. Met de Nota Erfgoedbeleid steunt de gemeente eigenaren en gebruikers met het verduurzamen van monumenten door informatie te bieden over de mogelijkheden op dit onderwerp via Duurzaam Bouwloket. Na het uitvoeren van een energiescan is subsidie mogelijk in het kader van restauratie en onderhoud vallend onder monumentenzorg.

2. **Gebiedsniveau:** op dit niveau levert de gemeente maatwerk. Elke gebiedsontwikkeling heeft een eigen situatie, organisatie, historie. Ook de positie en daarmee gepaard gaande rol van de gemeente verschilt, bijvoorbeeld wel/geen grondpositie en/of het initiatief past wel of niet in het bestemmingsplan. Heeft de gemeente zelf het initiatief dan stuurt ze de ontwikkeling met een stedenbouwkundig ontwerp. Ligt het initiatief bij anderen dan geeft ze ruimtelijke randvoorwaarden mee en toetst ze daarop. Ook bepaalt zij de inrichting van de openbare ruimte en de wijze van onderhoud ervan. Naast de formele rol kan de gemeente stimuleren en coördineren of zelfs investeren, bijvoorbeeld in nieuwe initiatieven als het project Warmterivier in Nieuwveen. Vooruitlopend op de Transitievisie Warmte legt het college een voorstel bij de raad neer om te onderzoeken of het aan te leggen warmtenet op het bedrijventerrein Schoterhoek II uitgebreid kan worden naar de wijk Schoterveld. Voor

de Gebiedscoöperatie die postcoderoosprojecten in gang wil zetten, heeft de gemeente een deel van haar gemeentelijke daken beschikbaar gesteld.

3. **Gebouwniveau:** nieuwbouw in de gemeente is, wettelijk bepaald, aardgasvrij, en voldoet aan Bijna Energie Neutraal Gebouw (BENG) in 2021. De gemeente heeft hierin een wettelijke taak. Op gebied van Duurzaam Bouwen¹² wil de gemeente onderzoeken of en hoe een stap meer gezet moet worden dan wettelijk verplicht¹³. De gemeente stimuleert inpassing van natuur door voorlichting en voorkomt schade aan de natuur door toetsing aan regelgeving hierop. Voor verduurzaming van de bestaande bouw heeft de gemeente een stimulerende taak. Hierin werkt de gemeente samen met woningbouwcorporaties, organisaties en bewoners. In Hoofdstuk 4 wordt deze aanpak verder toegelicht.

b. Duurzame energieopwekking in de Ruimtelijke Ordening

- Doel:** Verkennen hoe we aan de opgave voor 2030 en 2050 kunnen voldoen
- Rol:** De gemeente heeft hierin een onderzoekende, verbindende en regulerende rol.
- Werkwijze:** Naast een fikse energiebesparing is duurzame energieopwekking een belangrijke opgave. Op dit moment zijn duurzame elektriciteitsopwekking door wind en zon formeel, volgens het landelijk Klimaatakkoord, de oplossingsrichtingen, omdat deze nu technisch en financieel haalbaar zijn. Voor

2. DE OPGAVEN

verwarming zijn de haalbare alternatieve bronnen: omgevingswarmte (bodem, water en lucht) en restwarmte. Daarnaast wordt ingezet op innovaties en opschalen van technologische oplossingen die nog niet marktrijp zijn. Uiteraard blijft de gemeente hierbij alert op mogelijke risico's. De gemeente zet op korte termijn in op zon op dak en onderzoekt de ruimtelijke mogelijkheden voor zonnevelden. Het uitgangspunt daarbij is het streven dat inwoners kunnen profiteren van minstens de helft van de baten van dit soort grootschalige duurzame energieopwekking. Met de agrarische sector onderzoekt de gemeente de kansen voor kleine windmolens.

2. DE OPGAVEN

nationaal/provinciaal

HOE

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie

1. Kwetsbaarheid in beeld brengen
2. Risicodialoog voeren en strategie opstellen
3. Stimuleren en faciliteren
4. Reguleren en borgen

Klimaatbestendig
en waterrobuust

2050

Klimaatbestendig
en waterrobuust

WAT

WAT

HOE

Klimaatadaptatiestrategie

1. zicht op risico's en zwakke plekken (stresstest)
2. versterking zwakke plekken, verankerd in o.a.:
  - a. Gemeentelijk Rioleringsplan
  - b. Beheerplan Water en groen

lokaal

2.2.2. KLIMAAT- ADAPTATIE

Aanpassen aan
de gevolgen van
klimaatverandering

2020

2023

2025

2030

Klimaatadaptief
handelen verankerd in
gemeentelijke werkwijze:
Klimaatadaptatiestrategie

URGENTIE

Het klimaat wereldwijd verandert al. Ook in Nederland ondervinden we al gevolgen van klimaatverandering: het [KNMI](#) meet bijvoorbeeld meer hoosbuien, hetere zomers en langere perioden van droogte. De bodemdaling in veengebieden is verontrustend, deze vindt versneld plaats als gevolg van te laag peil en verdroging. Daar moeten we ons op aanpassen, ook wel klimaatadaptatie genoemd. Dat doen we door de inrichting van onze ruimte aan te passen op het veranderende klimaat. Het voorkomen van extreme weersomstandigheden heeft ook een positieve impact op de leefomgeving.

AMBITIE 2030 EN 2050

De gemeente wil zich adequaat voorbereiden op de effecten van de klimaatverandering. Zij heeft de ambitie, in navolging van landelijke en provinciale doelstellingen, om in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te zijn ingericht.

STAND VAN ZAKEN

Volgens de afspraken in de Bestuursovereenkomst Deltaprogramma is de gemeente samen met het Hoogheemraadschap van Rijnland aan de slag met de uitvoering van “stresstesten” om zwakke plekken in de hemelwaterafvoering te herkennen. Deze worden in het voorjaar 2020 afgerond. Daarnaast is de gemeente begonnen met de voorbereiding van de klimaatadaptatiestrategie.

DOEL EN WERKWIJZE 2020-2023

Doel: In 2020 moet klimaatadaptief handelen in de gemeentelijke werkwijze zijn verankerd. De

gemeente heeft dan een klimaatadaptatiestrategie vastgesteld die samen met stakeholders tot stand is gekomen. Deze wordt elke zes jaar tegen het licht gehouden en zonodig vernieuwd.

Rol: Inrichter en beheerder van de openbare ruimte: samenwerken, stimuleren en communiceren.

Werkwijze: De gemeente stelt in 2020 een klimaatadaptatiestrategie op, samen met stakeholders als waterbeheerders, veiligheidsregio, landbouwsector, natuurorganisaties, recreatiesector, woningbouwcorporaties, bewoners en bedrijven. Over en weer wordt een relatie gelegd met de Omgevingsvisie, dit Beleidskader Duurzaamheid en het Duurzaamheidsprogramma 2020-2023. Ook werkt de strategie door in de beleids- en beheerplannen Openbare Ruimte, zoals het Gemeentelijk Rioleringsplan, het Beleids- en beheerplan Groen en het Wegenbeheerplan. In het Plan voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte worden maatregelen opgenomen en het Programma van Eisen zal de focus gaan verleggen van beperkingen naar mogelijkheden.

Belangrijke aandachtspunten zullen zijn:

- mogelijkheden scheppen voor het vasthouden van regenwater om piekafvoeren te voorkomen en het afvoeren ervan naar oppervlakte- en grondwater in plaats van naar de riolering, daarbij ook rekening houdend met zaken als waterkwaliteit;

2. DE OPGAVEN

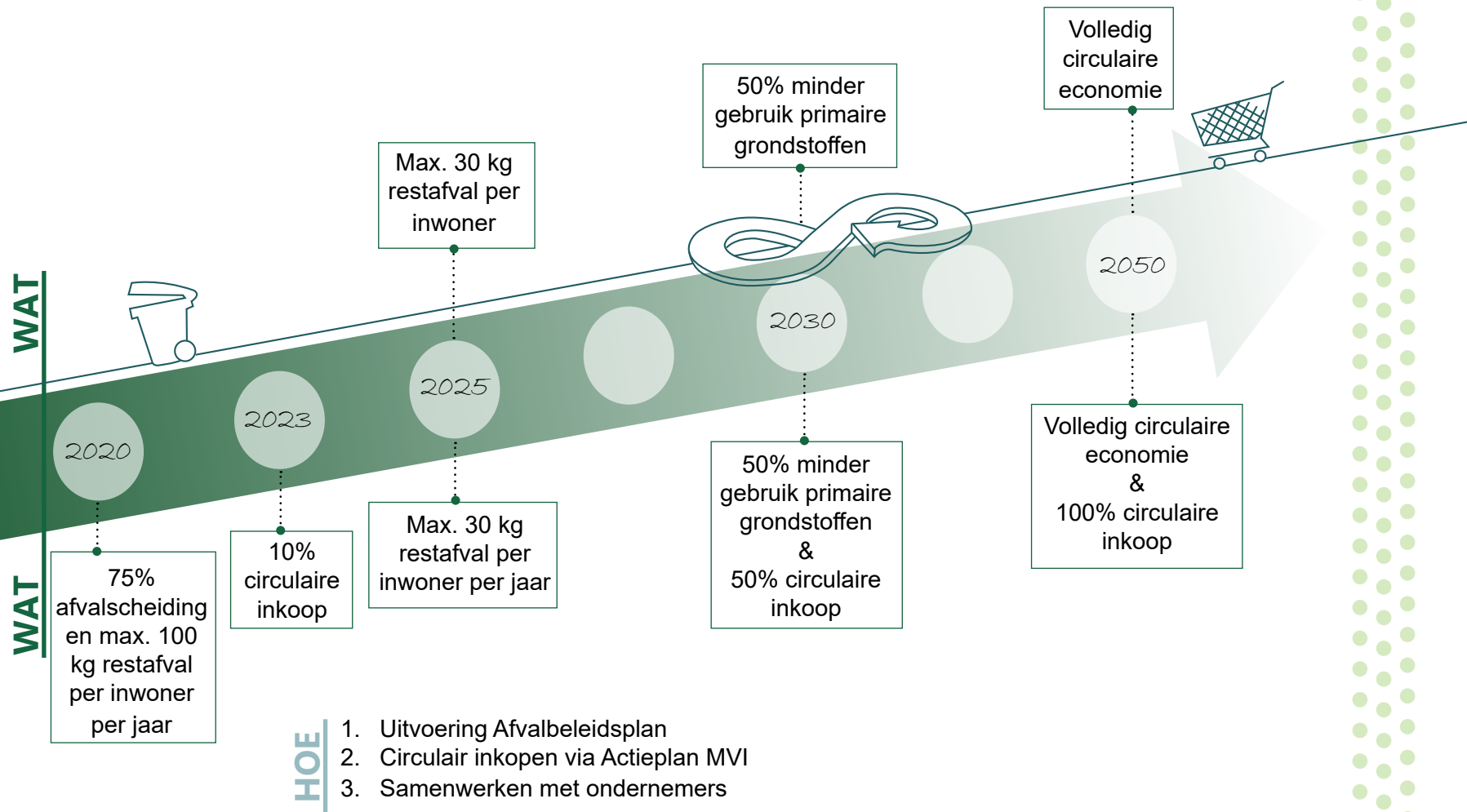
- meer vergroening en minder versteende inrichting in openbaar gebied, een richting die ook meehelpt aan het verhogen van de biodiversiteit, aantrekkelijker en gezonder maken van de leefomgeving en waardoor de natuur zelf ook een rol kan spelen in waterberging tijdens piekbelasting;
- bodemdaling voorkomen door vernatting van veengebied en bijvoorbeeld onderwaterdrainage en tegelijkertijd onderzoeken wat het meest economisch rendabel grondgebruik is van het veengebied in het Groene Hart.

2. DE OPGAVEN

nationaal/provinciaal/regionaal

HOE

1. Nederland Circulair in 2050
2. Provincie ZH: Zuid-Holland Circulair
3. Groene Hart werkt!: platform voor kansen en samenwerking
4. Programma Van Afval naar Grondstof (VANG)

2.2.3. CIRCULAIRE ECONOMIE

Een kringloopeconomie waarin restproducten en reststoffen steeds weer opnieuw, zo hoogwaardig mogelijk, worden gebruikt

URGENTIE

Wereldwijd viel in 2019 de 'Earth Overshoot Day' weer vroeger dan vorig jaar¹⁴. Het is de dag dat de mensheid meer voedsel en hulpbronnen heeft gebruikt dan de aarde in 1 jaar kan voortbrengen. In 2019 viel deze op 19 juli. In Nederland gebruiken we per jaar wat de aarde in 2,7 jaar kan produceren wereldwijd is dat het equivalent van 1,7 jaar. Met andere woorden: met de huidige leefwijze kan de aarde zich niet herstellen en raken hulpbronnen uiteindelijk uitgeput. Door de wijze waarop we producten maken en gebruiken en de wijze waarop we voedsel produceren¹⁵, worden ook veel broeikasgassen geproduceerd. Met de energietransitie alleen bereiken we slechts 55% van de voorgenomen reductie van broeikasgassen. Een circulaire economie in Nederland kan zo'n 45% bijdragen aan de landelijke doelstelling van vermindering van de CO₂-uitstoot in 2050¹⁶.

AMBITIE 2030 EN 2050

De gemeente sluit zich aan bij de landelijke ambitie om volledig circulair te zijn in 2050 en 50% minder gebruik van primaire grondstoffen te realiseren in 2030. Circulariteit draagt bij aan duurzaamheid door o.a. kortere kringlopen, meer lokale productie en consumptie en daardoor ook minder transportbewegingen. De invloed die de gemeente kan uitoefenen op een circulaire economie betreft:

1. Inzameling Huishoudelijke Afval: de gemeente Nieuwkoop richt zich op het behalen van de doelstellingen volgens het Programma VANG voor de inzameling van huishoudelijk afval: in 2025 max. 30 kg restafval per inwoner per jaar;
2. Samenwerking met bedrijven en organisaties, onderzoeken van kansen voor circulaire businesscases en van kringlooplandbouw;
3. Circulair inkopen: de gemeente streeft naar 50% circulaire

inkoop in 2030 en naar 100% in 2050. In het Actieplan MVI werken we deze doelstellingen verder uit voor verschillende productgroepen. Ook werkt de gemeente haar rol naar het stimuleren van circulair bouwen uit.

STAND VAN ZAKEN

1. De gemeente heeft het Afvalbeleidsplan vastgesteld, waarin DIFTAR is ingevoerd om te komen tot de VANG doelstelling;
2. In november 2019 organiseerde de Verenigde Ondernemers Nieuwkoop (V.O.N.) een informatiebijeenkomst over het thema circulariteit in de Duurzaamheidcentrale; vele partijen presenteerden hun inzet voor de circulaire economie. Nieuwkoopse bedrijven zijn verbonden aan het ACCEZ-programma¹⁷ en hebben plannen voor warmte-uitwisseling. Natuurmonumenten zoekt naar manieren om vrijkomende biomassa niet meer als afval te hoeven verwerken, maar als grondstof te kunnen gebruiken en draait nu bijvoorbeeld mee in het initiatief van CIRCO track waar circulaire business cases centraal staan. Greenport Aalsmeer werkt aan gebiedsgerichte aanpak op gebied van energie; informatieavonden Groene Hart werkt! zoals Platform Circulaire Economie en Weidse vergezichten voor nieuwe verdienmodellen voor de landbouw.
3. De gemeente gaat een gemeentewerf bouwen die duurzaam, energieneutraal en circulair is. Het definitief ontwerp is gereed en een architectenbureau onderzoekt de mogelijkheden om dit gebouw circulair te ontwerpen en te bouwen.

2. DE OPGAVEN

DOEL EN WERKWIJZE 2020-2023

Doel:	1. Bij de inzameling van huishoudelijk afval wordt toegewerkt naar 75% afvalscheiding en max. 100 kg restafval per inwoner per jaar; 2. In gesprek gaan met organisaties en het bedrijfsleven en samenwerken in het bereiken van circulaire verdienmodellen; 3. De gemeente koopt in 2023 10% circulair in en stimuleert bedrijven en organisaties binnen de gemeente dat ook te doen.
Rol:	1. Inzamelaar huishoudelijk afval: beleid opstellen, uitvoeren en samenwerken; 2. Verbinder: kennis opbouwen, projecten monitoren, ruimte bieden, faciliteren, stimuleren samenwerking, mede organiseren; 3. Inkoper materialen: inkopen, samenwerken.
Werkwijze:	1. De gemeente voert het Afvalbeleidsplan uit en begint in 2020 met de DIFTAR¹⁸ afvalinzameling. 2. De gemeente werkt samen met organisaties en het bedrijfsleven, zoals de Duurzaamheidcentrale, Duurzaam Groene Hart (voorheen Duurzaam op Dinsdag), de Klimaattafel van de V.O.N. en partners uit Groene Hart werkt!¹⁹. We realiseren ons dat we in een beginstadium staan van de circulaire transitie. De uitdaging ligt in het vinden van verdienmodellen die deze transitie mogelijk maken en lokaal beschikbare

grondstoffen en fabricaten te vinden, waarmee nieuwe producten gefabriceerd kunnen worden, die bovendien nog concurrerend tegenover het gangbare kunnen zijn. Hiervoor is de hele keten van producent, financierder tot afnemer aan tafel nodig. Naast circulaire verdienmodellen, is ook afvalscheiding binnen het bedrijfsleven een onderwerp dat aandacht verdient. De bedrijven zijn daar zelf verantwoordelijk voor en hebben aangegeven in gesprek te willen met de gemeente over de mogelijkheden daartoe.

3. Voor circulaire inkoop in de eigen organisatie liggen kansen in de volgende productgroepen: de bouw, grond-, weg- en waterbouw en aanschaf van kleding en meubels. Bij aanbestedingen in de bouw kan de gemeente circulaire bouw vereisen. Binnen de ruimtelijke ordening of vergunningverlening kan de gemeente experimenteerruimte scheppen.

2. DE OPGAVEN

nationaal/provinciaal/regionaal

HOE

1. Natuurvisie Rijk: verbreding en verbinding met grote maatschappelijke opgaven, Natuurnetwerk Nederland
2. Visie Groen Blauwe Netwerken, icoonsoortenbeleid
3. Heineken en partners: Groene Cirkel Bijenlandschap

Continue kwalitatieve doelen en paden:

- behoud en herstel van biodiversiteit, waaronder zeldzame soorten, bestuivende insecten
- verbetering habitat zoals waterkwaliteit

Rijke groenblauwe omgeving: wonen, werken en recreëren in harmonie met natuur en landschap

2050

2030

2025

2023

2020

Behouden en vergroten biodiversiteit

Behouden en vergroten biodiversiteit; ecologische verbindingen versterken tussen natuurgebieden

HOE

1. Integraal meenemen in beleid als klimaatadaptatie
2. Biodivers beheer: bijenlandschap, Meetlat Biodiversiteit, Color for Green
3. Natuurinclusief maken van bouw- en ontwikkelprojecten
4. Intensivering van samenwerking en meenemen doelgroepen

lokaal

2.2.4. BIO-DIVERSITEIT

De soortenrijkdom van de natuur.

WAT

WAT

2. DE OPGAVEN

URGENTIE

De soortenrijkdom, ook wel biodiversiteit genoemd, gaat wereldwijd en in Nederland achteruit. Dit brengt grote risico's met zich mee: de natuur biedt ons niet alleen plezier, ontspanning en een gezonde leefomgeving, maar is ook een onmisbare hulpbron voor de productie van medicijnen, materialen en voedsel en vermindert het risico op ziektes en plagen, zoals de eikenprocessierups. Daarnaast helpt de natuur ons de klimaatverandering die al plaatsvindt, te vertragen en op te vangen.

AMBITIE 2030 EN 2050

De gemeente werkt toe naar in ieder geval het behouden van de aanwezige biodiversiteit en, waar mogelijk, het verhogen ervan.

STAND VAN ZAKEN

Het beleid van de gemeente is gericht op het laten toenemen van het aantal en de diversiteit van soorten in zowel de dorpen als het landelijk gebied. Om het aantal en diversiteit van insecten te laten toenemen is de gemeente lid van Netwerk Groene Cirkels Bijenlandschap, waar diverse afspraken uit voortkomen. Zo zet ze in op de aanleg van insectenhôtels, bloemrijke bermen, vlinderidylles en educatie. Ze creëert geleidelijke overgangen voor natuur van landelijk gebied naar gebouwde omgeving en natuurvriendelijke oevers waar mogelijk. Ze gebruikt geen chemische onkruidbestrijding meer en bevordert biodiversiteit door hierop gericht berm- en slootkantbeheer. De stikstofdiscussie (zie pagina 21) speelt ook.

DOEL EN WERKWIJZE 2020-2023

- Doel:** De gemeente werkt aan behoud en verhogen van biodiversiteit door het verbeteren van randvoorwaarden voor een rijkere natuur.
- Rol:** Beheerder openbare ruimte: communiceren en educatie, planologisch medewerking verlenen, opstellen en beïnvloeden van beleid.
- Werkwijze:** Zij werkt hieraan door:
1. In de openbare ruimte meer en, waar nodig, diverser openbaar groen te realiseren en het beheer²⁰ ervan met oog op verhoging van de biodiversiteit uit te voeren, zoals kleur (bloemen) voor groen. Beleid hierop is onder meer opgenomen in het Beleids- en beheerplan openbaar groen dat in 2020 wordt vernieuwd. Verder zet de gemeente in om het aantal en de diversiteit van bomen²¹ te laten toenemen;
  2. Het doel "verhogen van de biodiversiteit" mee te nemen in aanpalend beleid zoals omgevingsbeleid en recreatie- en toerisme;
  3. Intensivering van samenwerking met en meenemen van bewoners, bedrijven en organisaties;
  4. Regels te stellen en handhaving ter voorkoming van afname van biodiversiteit en natuurwaarden;
  5. Meer natuur mogelijk te maken in de gebouwde omgeving door onder meer natuurinclusief²² bouwen en meer ruimte voor openbaar groen. De gemeente gaat onderzoeken hoe hier verbeterlagen op te maken zijn, zowel in woon- als werkgebieden;

6. In overleg met waterschappen, natuurorganisaties en gemeenten in de Rijn- en Veenstreek/het Groene Hart meer natuur mogelijk te maken in het landelijk gebied en in en rondom de verschillende plassen;
7. Opstarten van gesprek met de agrarische sector om de mogelijkheden van samenwerking op dit thema te onderzoeken;
8. Planologisch medewerking verlenen aan het verbinden en versterken van de verbinding tussen natuurgebieden. Een voorbeeld is de verbinding tussen Ruygeborg 1 en Groene Jonker door de realisatie van Ruygeborg 2.

van in de toekomst te behalen stikstofreductie. Daardoor liggen nu veel werkzaamheden in Nederland stil.

Ook dient berekend te worden of en zo ja in welke mate de duurzaamheidsmaatregelen bijdragen aan de reductie van stikstof in het gebied (dit vanaf een nul-meting in 2014). Landelijk wordt er nu gewerkt aan oplossingsrichtingen²⁴, concreet om nieuwe of extra bronmaatregelen en eventueel aanvullend natuurherstel. De gemeente wacht de besluiten op landelijk niveau af en indien zich kansen aandienen, zal de gemeente hierover in gesprek gaan met de agrarische sector.

STIKSTOF

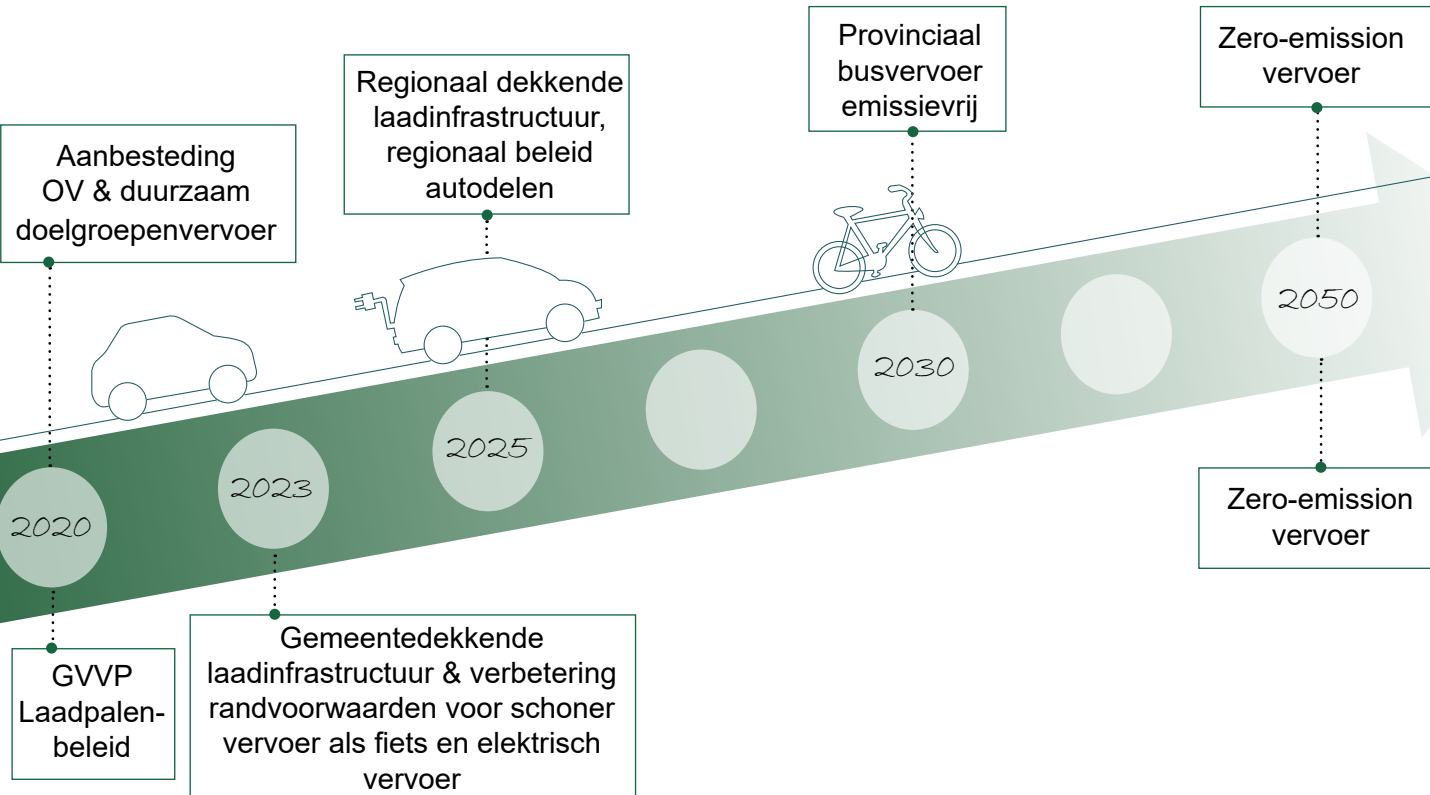
Op dit moment is er veel te doen over “stikstof”. Dit komt doordat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) is komen te vervallen. Het PAS voorzag in maatregelen om de uitstoot van stikstofverbindingen in Nederland sterk te verminderen²³ en tegelijkertijd ontwikkelruimte te bieden voor bouw, bedrijvigheid etc. Die maatregelen zijn nodig omdat te veel stikstof in de natuur schadelijk is voor verschillende planten en dieren. Nadat stikstof is uitgestoten door bijvoorbeeld dieren, auto's of de industrie, kan het via de lucht op andere plekken neerslaan. Het PAS voorzag in twee typen maatregelen: bronmaatregelen en natuurherstelmaatregelen. Bronmaatregelen moeten zorgen voor de terugdringing van de uitstoot, door met name de landbouw, het verkeer en de industrie. De verantwoordelijkheid voor natuurherstelmaatregelen ligt met name bij de natuurorganisaties. In november 2018 heeft het Europees Hof de uitspraak gedaan en in mei 2019 de Raad van State dat de Nederlandse overheid alleen nog vergunningen mag verlenen op basis van daadwerkelijke stikstofreductie en niet op basis

2. DE OPGAVEN

provinciaal/regionaal

HOE

1. Holland Rijnland
Energieakkoord –
uitvoeringslijn Mobiliteit

HOE

- Uitvoeringslijn
1. Gemeentelijk Verkeer & Vervoers Plan
  2. Herzien laadpalenbeleid
  3. Voorzieningen voor deelauto's

lokaal

2.2.5. MOBILITEIT

Een duurzame mobiliteit zonder uitstoot van ongezonde en klimaat- en natuur beïnvloedende uitlaatgassen.

2.2.5. MOBILITEIT

2. DE OPGAVEN

URGENTIE

De mobiliteitssector stoot door verbranding van fossiele brandstoffen broeikasgassen uit. Het bereiken van goede, schone en veilige mobiliteit is van groot belang voor de gezondheid en mobiliteit van bewoners, organisaties en bedrijven. Het verduurzamen van de mobiliteit draagt aanzienlijk bij aan het verminderen van de CO₂-uitstoot: in Nieuwkoop kwam in 2017 ruim 20% van de totale CO₂-uitstoot van verkeer en vervoer.

AMBITIE 2030 EN 2050

De gemeente wil de mobiliteit verduurzamen en toewerken naar een mobiliteit die in 2050 geen emissie meer heeft die het milieu vervuult of het klimaat verstoort (ofwel: *zero-emission*).

STAND VAN ZAKEN

De gemeente stimuleert veiliger en schoner vervoer door:

- haar wensen in te brengen in de aanbesteding Openbaar Vervoer Zuid-Holland Noord²⁵. De gemeente heeft daarvoor een verkenning²⁶ laten uitvoeren voor beter en sneller OV in en naar Nieuwkoop.
De gemeente zet zich in voor hoogwaardige snelle lijnen zoals bijvoorbeeld aansluiting op de Uithoornlijn, via Nieuwkoop naar Alphen aan den Rijn, evenals aansluiting op metropoolregio Amsterdam en metropoolregio Rotterdam Den Haag. En voor een spoedige inzet van zero-emission materieel in landelijk gebied;
- in te zetten op een goede bereikbaarheid van zorginstellingen, bedrijven, scholen en nieuwe woonwijken binnen alle kernen;
- in provinciaal verband het aangeven van potentie voor

routes voor een snelfietsroute (onder meer voor de “speed pedelec”) door Nieuwkoop;

- in regioverband Holland Rijnland samen te werken in stimulering van deelauto's, het realiseren van een dekkende laadinfrastructuur en de aanbesteding duurzaam doelgroepenvervoer;
- het faciliteren van de oplaadinfrastructuur voor elektrische auto's. Het aantal laadpalen groeit enorm, er komen 2 tot 3 aanvragen per maand bij de gemeente binnen;
- de facilitering van elektrische oplaadinfrastructuur bij nieuwbouwwontwikkelingen;
- door uitvoering van de Nota Verkeersveilige fietsroutes 2015, zoals het aanbrengen van rode stroken op wegen voor fietsers.

DOEL EN WERKWIJZE 2020-2023

Doel:	Gemeentedeekkende laadinfrastructuur, voorzieningen voor deelauto's creëren, meer openbaar vervoersverbindingen in de gemeente, verbetering van fietsinfrastructuur.
Rol:	Beheerder Openbare Ruimte: vaststellen van de vernieuwde nota Laadinfrastructuur, nemen van verkeersbesluiten ter vaststelling van de openbare locaties voor opladen van elektrisch vervoer.
Werkwijze:	Om bovenstaande doelen te bereiken geeft de gemeente input aan het basisdocument en beleidskader OV concessie en stelt het een nieuw Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan op in 2020.

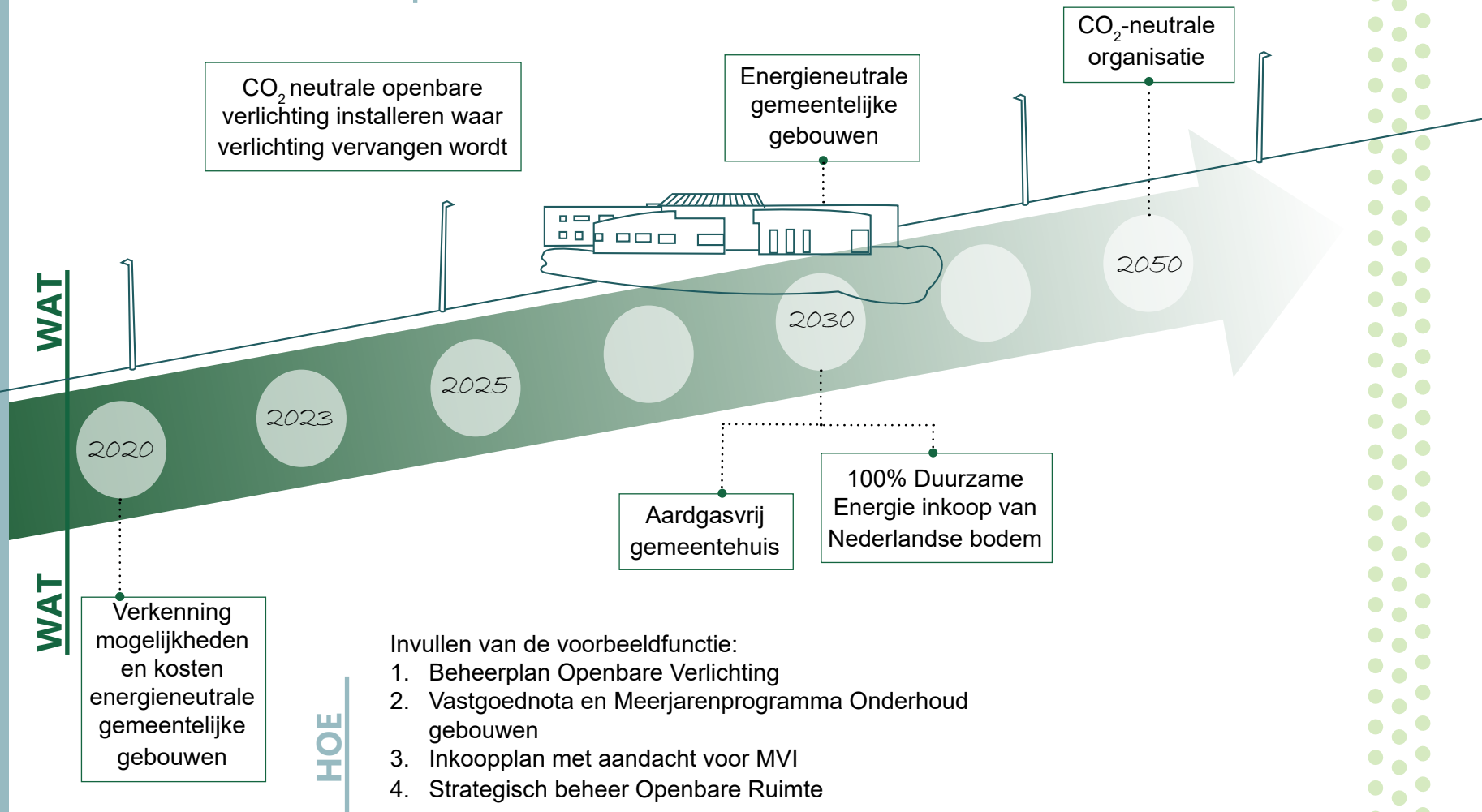
2. DE OPGAVEN

1okaa1

KADER

- Holland Rijnland Energieakkoord
- wettelijke verplichting Label C kantoren en Wet Milieubeheer
- Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

2.2.6. EIGEN ORGANISATIE

1okaa1

URGENTIE

Om alle doelen op de eerder genoemde opgaves te behalen, moet ook de gemeentelijke organisatie zelf stappen zetten. De gemeente wil hierin het goede voorbeeld geven en een voorloper zijn. Dit kan leiden tot een versnelling van de verduurzaming binnen de gemeentegrenzen.

AMBITIE 2030 EN 2050

In 2030 heeft de gemeente voor 80% een CO₂-neutrale bedrijfsvoering gerealiseerd en in 2050 is de organisatie 100% CO₂-neutraal. Daarvoor werkt ze toe naar:

1. Energieneutraal gemeentelijk vastgoed in 2030, is tevens een afspraak in het Holland Rijnland Energieakkoord.
2. Energieneutrale en circulaire openbare verlichting (volgens doelstellingen uit landelijk Energieakkoord 2013);
3. Klimaatbestendige openbare ruimte uit circulaire materialen;
4. Energieneutraal en duurzaam beheer van de openbare ruimte;
5. 100% maatschappelijk verantwoord inkopen in 2030.

STAND VAN ZAKEN

1. De gemeente maakt de stand op van de staat van het gemeentelijk vastgoed. De 0-situatie en aanpak wordt vastgelegd in de op te stellen Nota Vastgoed. De gemeente heeft aan haar informatieplicht voldaan en heeft bericht gekregen van de Omgevingsdienst West Holland (ODWH) welke maatregelen (die binnen 5 jaar terug te verdienen zijn) genomen zouden moeten worden. In 2023 dient een gebouw met kantoorfunctie te voldoen aan label C. Het Meerjarenonderhoudsplan is in november 2019 vastgesteld in de raad.

2. De gemeente stelt een Beleidsplan Openbare Verlichting 2020-2024 op. De richtlijn voor maatschappelijk verantwoord inkopen openbare verlichting wordt toegepast. We streven volgens het Energieakkoord 2013 naar een versnelde renovatie van de verouderde verlichting: ten opzichte van 2013 20% besparing in 2020 en 50% besparing in 2030. in 2020 is 40% voorzien van slim energiemanagement en energiezuinige (LED) verlichting.
3. Met het Plan van Ruimtelijke Klimaatadaptatie werkt de gemeente toe naar een klimaatbestendige inrichting. De planning is om dit plan begin 2020 vast te stellen.
4. In de beleid- en beheersplannen Openbare ruimte is aan de orde hoe de gemeente de inrichting en beheer verduurzaamt. Eind 2019 worden, naast de Openbare Verlichting, de plannen Waterpartijen en Gemeentelijk Rioleringsplan vernieuwd.
5. De gemeente heeft nu al oog voor maatschappelijk verantwoord inkopen. Bij inkoop en aanbestedingen vormt duurzaamheid een belangrijk criterium, de uitvoering ervan wordt geborgd door middel van de checklist die door inkopers wordt ingevuld.

DOEL EN WERKWIJZE 2020-2023

- Doel:** Eerste stappen zetten om einddoelstelling CO₂-neutrale bedrijfsvoering te bereiken.
- Rol:** Voor haar eigen gebouwen en bedrijfsvoering heeft de gemeente een zelfsturende rol. Als beheerder van de openbare ruimte is haar rol uitvoerend, stimulerend en regulerend.
- Werkwijze:** De gemeente werkt hieraan door:
1. mogelijkheden te onderzoeken om de gemeentelijke gebouwen te transformeren naar energieneutrale gebouwen. De

2. DE OPGAVEN

- aanpak hiervoor wordt opgenomen in de Vastgoednota die in 2020 wordt opgesteld;
2. de duurzaamheidsambitie uit te werken in de Beleids- en beheerplannen van de Openbare Ruimte. Er wordt gewerkt aan een overkoepelend beleidsdocument: Strategisch beheer Openbare Ruimte. Hierin krijgt duurzaamheid nadrukkelijk een plaats in de vorm van inkoop, materialen, ontwerpkeuzes, klimaatadaptatie en dergelijke. In 2020 worden de nieuwe beheerplannen Openbaar Groen, Kunstwerken, Speelruimtebeheerplan en Wegen opgesteld.
Voorbeelden daarvan zijn:
    - a. overstap naar elektrisch aangedreven machines: de meeste machines die de buitendienst gebruikt, zijn inmiddels elektrisch. Voor enkele apparaten die veel kracht moeten hebben, zoals de heggenschaar, kettingzaag en takkenversnipperaars, is een overstap naar elektrisch niet mogelijk. Het gebruik van biobrandstof wordt hier de oplossing;
    - b. aanleg en beheer van biodivers groen, natuurvriendelijke oevers, bloemrijk gras, geen gifgebruik, aansluiting bij Netwerk Bijenlandschap, inperken invasieve soorten, FSC-hout en kunststof voor beschoeiing en werken volgens Protocol flora en fauna;
    - c. duurzaam verlichten, doelmatig verlichten en installatiekwaliteit op peil, dat zijn de doelstellingen van het Beleids- en beheerplan Openbare Verlichting 2020-2024.
  3. Ook op andere onderdelen van de bedrijfsvoering zoals inkoop, wagenpark, werkzaamheden buitendienst en woon-werk verkeer werkt ze stap voor stap toe naar CO₂-neutraal. Bij inkoop/aanbesteding bij (onder)aannemers in de grond-, weg- en waterbouw zal in toenemende mate gestreefd worden naar het werken met emissieloze hulpvoertuigen en machines. Bijzondere aandacht krijgt doelgroepen- en leerlingenvervoer. Als voorbeeld heeft duurzaamheid in de aanbesteding van doelgroepen- en leerlingenvervoer bijzondere aandacht. De gemeente onderzoekt nut van het aansluiten bij het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen. Ze stelt een Actieplan MVI op waarin de stapsgewijze aanpak naar 100% MVI staat beschreven. Ze zet via de regionale inkoop van energie (Midden-Holland) in op inkoop van Duurzame Energie van Nederlandse oorsprong.

3. INTEGRAAL WERKEN

3. INTEGRAAL WERKEN

Integraal werken vormt een leidend principe binnen de organisatie. Door doelen van verschillende opgaven te verbinden, ontstaat meerwaarde. Oog hebben voor elkaars belangen en inzichten vormen daarbij belangrijke uitgangspunten. In het collegeprogramma is bijvoorbeeld de kans van verbinding tussen recreatie en natuur nadrukkelijk genoemd. Door dit soort verbindingen te leggen, werkt de gemeente integraal aan het aantrekkelijker maken van de gemeente om in te wonen, te werken en te recreëren. Specifiek zijn drie manieren waarop de gemeente integraal werkt:

1. in de eigen organisatie door beleid en uitvoering met elkaar af te stemmen en zo mogelijk ook met ander beleidsvelden te realiseren;
2. buiten de eigen organisatie door samenwerken met partners en doelgroepen om gezamenlijk de doelen te bepalen en te bereiken;
3. door gebiedsgericht werken, waar binnen een project of ontwikkeling doelen van verschillende beleidsvelden samenkomen.

3.1 INTEGRAAL WERKEN BINNEN DE GEMEENTELIJKE ORGANISATIE

Voorbeelden van integraal werken zijn:

- Dit Beleidskader Duurzaamheid werkt door in gemeentelijke visies en plannen én wordt door deze gevoed. Het beleidskader heeft een directe relatie met: Omgevingsvisie, Woonvisie, Klimaatadaptatiestrategie, Gemeentelijk Verkeer en vervoersplan, Beleids- en beheersplannen Openbare Ruimte, Plan voor Openbare Verlichting, Gemeentelijk Rioleringsplan, Beleidsnota Recreatie en Toerisme, Gezondheidsbeleid, Nota Vastgoed, Meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen en het Inkoopplan;
- Integraal werken vraagt ook integraal denken, inventiviteit en oog hebben voor kansrijke verbindingen. Een voorbeeld hiervan dat uitgewerkt kan worden, is de trend dat minder inwoners zich aansluiten bij sportverenigingen en juist meer gebruik maken van

de openbare ruimte voor sport en kleine recreatie. De gemeente kan inspelen op deze trend door bijvoorbeeld het wandelnetwerk uit te breiden en ook te koppelen aan afspraken met boeren om weilanden toegankelijk te maken met onverharde paden. De toeristen en recreanten die daar naartoe komen, kopen weer streekproducten bij de boer. Hiermee is een brug naar kringlooplandbouw te maken: door een kleinere afstand tussen de consument en de boer, komen meer opbrengsten bij de boer en kunnen biologische producten goedkoper verkocht worden. Hierdoor wordt het land minder intensief gebruikt en ontstaat meer ruimte voor biodiversiteit. Om dit soort ideeën verder te ontwikkelen, zullen medewerkers van diverse beleidsvelden worden betrokken. Ook richting inwoners en ondernemers in de gemeente wordt integraal samengewerkt. Het omgevingsloket, ondernemersloket en verenigingsloket vervullen een belangrijke ambassadeursrol en bieden het eerste contact en ondersteuning in duurzaamheidsvragen;

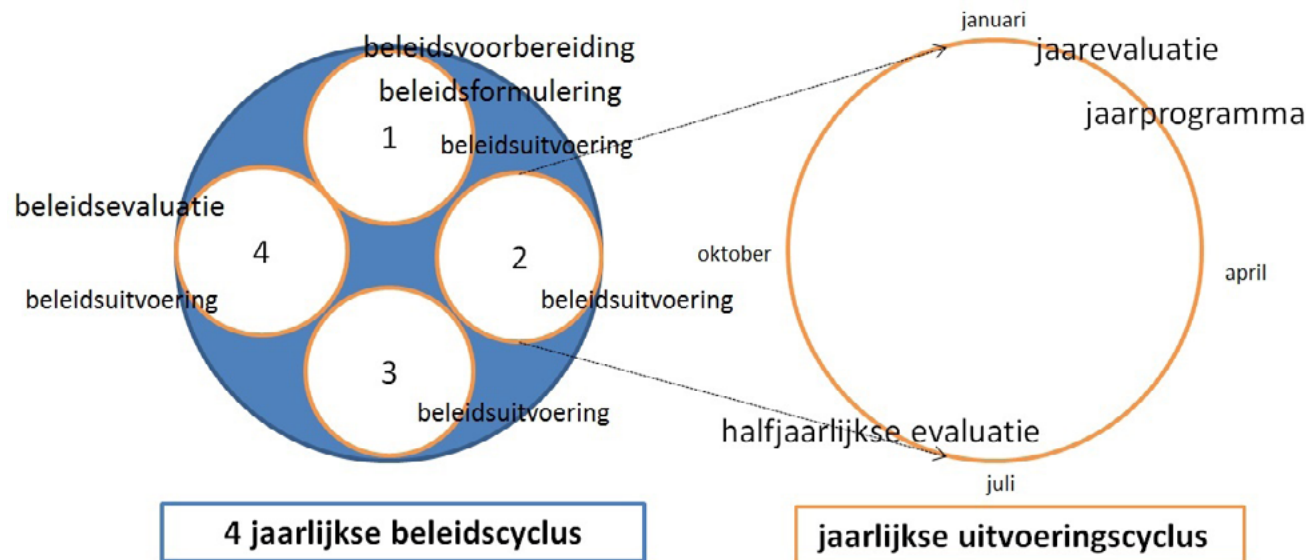
- Inhoudelijk zijn beleid en uitvoering sterk met elkaar verbonden (zie afbeelding 3.1).

3.2 SAMEN DOELEN BEREIKEN

Om de beschreven ambities en doelstellingen te bereiken, is samenwerking met burgers, ondernemers en organisaties essentieel. De gemeente werkt daarom samen met talloze partners om de duurzaamheidsopgave te realiseren. Daar hoort ook bij dat de gemeente kan inspelen op initiatieven van anderen. Met andere woorden: de duurzaamheidsopgave is er één van ons allemaal.

In de regio Holland Rijnland werken we samen met andere gemeenten, provincie, omgevingsdienst en waterschappen. Binnen de gemeentegrenzen zijn met name bewoners, ondernemers, woningbouwcorporaties, verenigingen en stichtingen belangrijke actoren. In gesprek met al deze partners en doelgroepen komen vele opgaven samen. In de doelgroepenaanpak werken we daarom bij

Beleids- en uitvoeringscyclus

Afb. 3.1 De beleidscyclus geeft de onderlinge relatie tussen beleid en uitvoering weer

voorkeur integraal. De samenwerking met partners en doelgroepen wordt in het Duurzaamheidsprogramma 2020-2023 en in de bijbehorende communicatiestrategie samen met hen verder uitgewerkt.

Samenwerking met inwoners

- Doel:** samen met de inwoners de duurzaamheidsopgaven te bereiken, met name in de woningvoorraad.
- Rol:** faciliterend en stimulerend.
- Werkwijze:** Om bewoners verder te helpen met energiebesparing

zet de gemeente in op bewustwording, faciliteren (ontzorgen) en stimuleren. Afhankelijk van het stadium waarin een bewoner of bewonersinitiatief zit, wordt ingezet op doelgroepgerichte communicatie via bijvoorbeeld de website [Duurzaam Nieuwkoop](#) of [Duurzaam Bouwloket](#) tot aan co-creatie van een initiatief in de wijk. Een voorbeeld hiervan is het aardgasvrij-spel dat in Langeraar gespeeld is samen met klimaatbureau HIER om lokale kennis over en draagkracht voor aardgasvrij wonen te vergroten. Ontstane initiatieven ter verduurzaming van de woningvoorraad worden samen met stichting Buurkracht verder begeleid naar concrete maatregelen. Ook individuele inwoners

kunnen op deze manier als “ambassadeur” helpen om hun buurtgenoten te voorzien van informatie over verduurzaming van de woning. De gemeente gaat komende jaren onderzoeken welke financieringsinstrumenten ingezet kunnen worden om de verduurzaming van woningen te versnellen. Ook gaat de gemeente wijkaanpakken voor verduurzaming van bestaande wijken uitwerken.

3. INTEGRAAL WERKEN

Samenwerking met Energiecoöperaties

- Doel:** samen bereiken van een CO₂-neutrale gemeente in 2050.
- Rol:** faciliterend.
- Werkwijze:** De gemeente waardeert de inzet van coöperaties en steunt activiteiten om de energietransitie in de gemeente Nieuwkoop verder te krijgen. Een voorbeeld daarvan is het gedeeltelijk beschikbaar stellen van gemeentelijk dakoppervlak voor postcoderoosprojecten. In haar strategie om de energietransitie verder te krijgen, zal de gemeente haar eigen afweging maken of initiatieven voldoende synergie opleveren in het dichterbij brengen van de gemeentelijke doelstellingen. Zo heeft de gemeente een regierol in het uitfasen van aardgas in wijken. Energiecoöperaties kunnen meedenken hoe we wijken stap voor stap van het aardgas krijgen. Er is geen exclusiviteit in samenwerking; de gemeente trekt gelijkwaardig met alle stakeholders op in de energietransitie.

Samenwerking met woningbouwcorporaties

- Doel:** De woningbouwcorporaties WDA en WSN streven naar een woningvoorraad die in 2050 CO₂-neutraal is. Ze zetten in op een labelverbetering van de bestaande woningen. Zowel WDA als WSN streven ernaar om hun woningvoorraad naar gemiddeld label B te krijgen (in respectievelijk 2022 en 2023), wat vertraagder dan de Aedesafspraken²⁷ door het stil komen te liggen van projecten in het kader van de Wet Natuurbescherming. De gemeente legt met hen jaarlijks de ambities en uitvoering vast in prestatieafspraken. Vestia neemt hierin een bijzondere positie in. Zij willen wel energiemaatregelen nemen,

maar zijn niet kredietwaardig genoeg om grootschalig hun woningvoorraad te verduurzamen.

- Rol:** Samenwerken en afspraken maken
- Werkwijze:** De woningbouwcorporaties staan voor een grote opgave met de verduurzaming van de woningvoorraad. WDA, WSN en Vestia zijn zich ervan bewust dat de woningen voor 2050 aardgasvrij dienen te zijn. De gemeente zoekt met de woningcorporaties en netbeheerder naar werkbare alternatieven voor aardgas. In de Transitievisie Warmte wordt de samenwerking uitgewerkt. De woningbouwcorporaties leggen jaarlijks in hun prestatieafspraken met de gemeente duurzaamheidsdoelstellingen vast. In de prestatieafspraken van 2019 van WDA en WSN staat opgenomen dat we gezamenlijk een plan ontwikkelen voor de route naar CO₂-neutraal in 2050. In de prestatieafspraken voor 2020-2023 is in december 2019 onder meer vastgesteld dat van 2018 tot en met 2025 door de woningbouwcorporaties circa 445 woningen worden verduurzaamd. In het regulier overleg met de gemeente worden duurzaamheidsplannen gedeeld en de mogelijkheden voor natuurinclusief en circulair bouwen besproken. Vestia heeft vergeleken met de andere corporaties een zeer lage ambitie op duurzaamheid gesteld. Haar vastgoedstrategie voor Nieuwkoop is gericht op behoud van de waarde van de woningen om deze aantrekkelijk te houden voor verkoop op langere termijn. In de prestatieafspraken met Vestia staat vermeld dat zij in 2020 vooralsnog niet investeert in duurzaamheidsmaatregelen.

3. INTEGRAAL WERKEN

Energietransitie door bedrijven

- Doel:** samen met bedrijven de duurzaamheidsopgaven te bereiken.
- Rol:** samenwerken, reguleren, faciliteren.
- Werkwijze:** Bedrijven spelen een zeer belangrijke rol in de energietransitie. Bedrijven gebruiken veel energie voor productieprocessen, vervoer, verlichting en verwarming van gebouwen, waardoor het Klimaatakkoord grote gevolgen heeft voor het MKB. Zo hebben zij te maken met de [informatieplicht energiebesparing](#), de uitvoering van [Erkende maatregelen voor energiebesparing](#) en stijgende belastingen op gas. Anderzijds biedt de ondernemingszin van bedrijven daarin ook kansen. Veel ondernemers zijn al bezig met energiebesparing en duurzame energievoorziening. In Nieuwkoop brengen bedrijven en gemeente in samenwerking kansrijke initiatieven verder. Op dit moment zijn al initiatieven ontstaan zoals de Klimaattafel van de V.O.N., de Duurzaamheidcentrale en Duurzaam op Dinsdag. De gemeente heeft de taak om randvoorwaarden te stellen en toe te zien dat bedrijfsvoering voldoet aan wettelijke vereisten. Deze taak voert ODWH uit. Bedrijven die onder de Wet Milieubeheer vallen, zijn verplicht de Omgevingsdienst te informeren over hun energieverbruik en om energiebesparingsmaatregelen te nemen die binnen 5 jaar terug te verdienen zijn.

Samenwerking met de agrarische sector

Met name glastuinbouw en veeteelt nemen een belangrijke plaats in bij de verduurzaming van de gemeente. De agrarische sector is van groot belang voor de economie, recreatie en toerisme maar ook het behalen

van verschillende duurzaamheidsdoelen. Zo kan de glastuinbouw een potentiële rol spelen in het beschikbaar stellen en/of gebruiken van restwarmte. De komende jaren zullen, samen met Greenport Aalsmeer, gesprekken met glastuinders gevoerd worden over de mogelijkheden hun eigen bedrijfsvoering te verduurzamen en/of mogelijkheden om eventueel vrijgekomen restwarmte te benutten voor nabijgelegen bedrijven en/of woningen. Bij de veeteelt zijn er kansen voor kringlooplandbouw, verhoging van de biodiversiteit, energietransitie en waterberging. De gemeente wil met de sector op zoek naar een goed evenwicht tussen economische agrarische bedrijvigheid en gezonde en duurzame leefomgeving en landelijk gebied.

Energietransitie door maatschappelijke organisaties

Om de energietransitie te bereiken, is samenwerking cruciaal. De Gebiedscoöperatie Nieuwkoop is opgericht met het doel inwoners te helpen bij de verduurzaming, nieuwe samenwerkingen te bevorderen en het proces van verduurzaming te verbreden en te versnellen. De gemeente ziet dan ook kansen in de samenwerking met de Gebiedscoöperatie Nieuwkoop om samen de doelen te bereiken. In het Duurzaamheidsprogramma worden die kansen verder uitgewerkt. Andere maatschappelijke organisaties zijn bijvoorbeeld (maar niet uitsluitend): sportverenigingen, scouting, onderwijs, bibliotheek en kerken. De gemeente is in gesprek met deze organisaties. De gemeente kan ze ontzorgen door bijvoorbeeld energiescans aan te bieden of door de mogelijkheid tot een laagrente lening voor stichtingen en verenigingen met een gebouw aan te bieden. Daarnaast kunnen inwoners soms ook goed worden bereikt via de maatschappelijke organisaties, zoals bijvoorbeeld de bibliotheek en de GGD. Zij zijn daarom ook een belangrijke partner in de communicatie. Omdat de jeugd een belangrijke doelgroep is, wil de gemeente ook in gesprek met scholen over inpassing van duurzaamheid in het onderwijs. De aanpak van afvalvrije scholen is daarvoor een voorbeeld.

3. INTEGRAAL WERKEN

3.3 OPGAVEN GEBIEDSGERICHT EN PROJECTGERICHT REALISEREN

3.3.1 INTEGRALITEIT DOOR GEBIEDSGERICHT WERKEN

De gemeente Nieuwkoop staat met haar gebiedsontwikkelingen voor een grote maatschappelijke opgave. De balans bereiken tussen People, Planet en Profit staat hierin centraal. Door deze opgaves met elkaar te verbinden, ontstaat een integrale werkwijze. Deze opgave beperkt zich niet alleen tot een woningbouwopgave in aantallen. Met name het bouwen van de juiste woningen voor de verschillende doelgroepen en deze duurzaam beschikbaar houden voor de doelgroep wordt de grote uitdaging. Ook het bevorderen van sociale cohesie in de wijk door bijvoorbeeld het creëren ontmoetingsplekken behoort tot een op de mens gerichte duurzame doelstelling. Duurzaamheid krijgt hiermee ook een bredere betekenis dan de gangbare die vooral alleen gericht is op het fysieke milieu. Het is een integraal onderdeel van de gebiedsontwikkeling geworden.

De nieuwe werkwijze naar een duurzame gebiedsontwikkeling of 'eco-gebiedsontwikkeling' biedt veel kansen voor de toekomst. De gemeente zal zich hierop doorontwikkelen en wil experimenteren met nieuw gedachtengoed. Bijvoorbeeld: in aansluiting op de doelstelling zero-emission mobiliteit, valt te denken aan een zero-NOx stedenbouw. Dat wil zeggen een gebouwde omgeving waar geen emissie plaatsvindt van stoffen die schadelijk zijn voor mens en natuur.

3.3.2 VOORBEELD BUYTEWECH-NOORD

De duurzaamheidsopgaves als biodiversiteit, mobiliteit, energietransitie en het omgaan met het veranderend klimaat gaan de inrichting en het aanzicht van buurten, straten en landschap meer dan ooit tevoren bepalen. Door deze nieuwe opgaven verandert ook de manier waarop met gebiedsontwikkeling wordt omgegaan. Een goed

voorbeeld hiervan is de ontwikkeling voor Buytewech-Noord. In 2018 zijn een aantal van deze duurzaamheidsthema's vertaald naar een vijftal 'principes' die als houvast dienen voor het opstellen van het stedenbouwkundig plan. De principes zijn gericht op duurzaamheid in brede zin, ze beschrijven termen als duurzame omgeving, klimaatverandering, zelfvoorzienendheid en wat dit in praktijk betekent voor het plan. De vertaling van de thema's worden een "unique selling point" voor het gebied. De nieuwe werkwijze naar een duurzame gebiedsontwikkeling biedt veel kansen voor de toekomst.

3.3.3 DOORWERKING VAN EXPERIMENTEN EN KLEINE PROJECTEN

Waar in Buytewech-Noord straks op grotere schaal met deze aspecten wordt geëxperimenteerd op zowel gebouwniveau als de buitenruimte, wordt op zowel het Noorder-als Zuidereiland al begonnen met civieltechnische maatregelen op kleine schaal. Werken met wadi's/ waterberging, bepaalde boomsoorten tegen hittestress zijn praktische voorbeelden uit de praktijk om straks breed toe te passen. Het nieuwe Ashram College wordt thans afgebouwd op basis van BREEAM 3 en geeft daarmee goed aan hoe nieuwe gebouwen kunnen aansluiten op de kijk op duurzaamheid.

4. HOE WE VERDER GAAN ►►►

4.1 COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE

4.1.1 STRATEGIE

De gemeente zet zich in voor aansprekende en transparante communicatie. In dit beleidskader zijn verschillende doelgroepen benoemd, ook in relatie tot de gestelde doelstellingen. Communicatie is een instrument dat vooral in de uitvoering een centrale rol heeft; het geeft inzicht in HOE de gemeente haar doelen wil bereiken. Dit beleidskader richt zich op WAT we willen bereiken. Het geeft de volgende uitgangspunten mee voor een concretere communicatiestrategie, die samen met het Duurzaamheidsprogramma 2020-2023 aangeboden zal worden:

- Gericht op doelgroepen en een daarbij passende boodschap;
- Oog voor elkaars belangen en behoeften;
- Open voor en zoekend naar de win-win (-win) kansen.

Naast deze richtinggevende uitgangspunten moet de communicatiestrategie ook duidelijkheid geven over de communicatiekanalen, kosten, planning en tijdspad en taakverdeling. De verschillende communicatiekanalen die de gemeente nu al gebruikt, krijgen ook hun plaats in de communicatiestrategie. Inwoners kunnen bijvoorbeeld nu al informatie krijgen over verduurzaming van hun woning bij het door de gemeente daarvoor ingerichte Duurzaam Bouwloket. Zij kunnen daar een subsidiecheck doen, advies inwinnen voor verduurzamen van de woning en over energiebesparing. Ook op de website Duurzaam Nieuwkoop is informatie te vinden over hoe je als inwoner van Nieuwkoop kan meewerken aan verduurzamen van de gemeente Nieuwkoop. De website dient als platform voor nieuws, inspiratie en informatie. Ook via andere media, zoals Nieuwkoop Nieuws en sociale media, zoekt de gemeente contact met haar inwoners op gebied van verduurzaming. In de communicatiestrategie worden de onderlinge krachten van al deze kanalen gebundeld waardoor de algehele communicatiecampagne duidelijk en herkenbaar wordt.

4.1.2 EXTERNE CONSULTATIE

Met dit beleidskader maken we al een start met communicatie. Het ontwerp-beleidskader wordt aangeboden aan verschillende organisaties en groepen in de gemeente Nieuwkoop. Deze groepen komen grotendeels overeen met de doelgroepen die eerder zijn benoemd. De gemeente vindt het belangrijk dat deze doelgroepen zich herkennen in de doelstellingen en vraagt daarom deze partijen om hun input te geven.

4.2 MONITORING EN EVALUATIE

Monitoring van de voortgang en evaluatie van de route naar het bereiken van de doelen, is van wezenlijk belang voor een goed duurzaamheidsbeleid. Met monitoring en evaluatie maakt de gemeente regelmatig de stand op hoe ver zij afstaat van de einddoelstelling. Met deze informatie kan ze haar beleid en werkwijze bijsturen en zo de beleidscyclus ronddraaien. Ook kan de effectiviteit van afspraken met externe partners worden gevolgd en waar nodig bijgesteld.

De gemeente gaat zowel op beleids- als uitvoeringsniveau de voortgang in beeld brengen aan de hand van indicatoren. Deze indicatoren en de wijze van monitoren en rapporteren wordt uitgewerkt in het Monitoringsplan als onderdeel van het Duurzaamheidsprogramma 2020-2023. De wijze en frequentie van verslaglegging maakt ook onderdeel uit van het monitoringsplan. De informatie die met monitoring in kaart wordt gebracht kan goed worden ingezet in de communicatiestrategie. Informatie over de voortgang presenteren helpt vaak om mensen te interesseren en te betrekken. Een doorkijk naar de opzet van het monitoringsplan word hieronder gegeven.

4. HOE WE VERDER GAAN ►►►

De monitoring vindt plaats op drie niveaus:

- Impact:** is het grotere doel waar de ambities aan bijdragen. Met andere woorden, het is de lange termijn of indirecte effecten van de “outcomes”. Een voorbeeld van impact is dat klimaatverandering wordt vertraagd.
- Outcome:** geeft aan in hoeverre we dichtbij de regionale en lokale beleidsdoelen komen aan de hand van beleidsindicatoren (zoveel PJ's bespaard, zoveel kWh duurzaam opgewekt), via bestaande monitoringstools, zoals de landelijke [Klimaatmonitor](#).
- Output:** doelen en resultaten op project- en activiteitsniveau, zelf te meten aan de hand van prestatie-indicatoren (zoals zoveel bijeenkomsten gehad, zoveel % dakoppervlak van gemeentelijk gebouwen belegd met zonnepanelen, zoveel ha bloemrijke bermen aangelegd).

4.2.1 MONITORING ENERGIETRANSITIE

Om de voortgang te kennen en te weten waarop we moeten bijsturen, vormt monitoring een belangrijk onderdeel van het Energieakkoord Holland Rijnland. Daarin wordt samengewerkt met de Klimaatmonitor van Rijkswaterstaat voor een [dashboard](#) waarin de regionale voortgang te vinden is. De wijze van monitoring, evaluatie en rapportage op gemeentelijk gebied stellen we vast in het Monitoringsplan 2020-2023.

4.2.2 MONITORING KLIMAATADAPTATIE

De gemeente gaat na of de strategie voldoende blijkt om de effecten van het veranderend klimaat op te vangen. Na uiterlijk 6 jaar wordt de stresstest opnieuw uitgevoerd. Die brengt het effect van de dan uitgevoerde stappen in beeld en zet deze af tegen actuele klimaatrisico's. Op deze wijze wordt gevolgd welke effect de

maatregelen hebben, of deze afdoende waren en moeten worden bijgesteld.

4.2.3 MONITORING CIRCULARITEIT

Het PBL ontwikkelt een monitoringssysteem om te volgen of de transitie naar een circulaire economie op koers ligt. Dat systeem volgt twee sporen: monitoring van enerzijds de effecten van de transitie en anderzijds van het proces. De gemeente gaat bij de opstelling van het Duurzaamheidsprogramma onderzoeken of deze systematiek, die naar verwachting begin 2020 gereed is, ook in de gemeente te gebruiken is.

4.2.4 MONITORING BIODIVERSITEIT

Een landelijk systeem om de biodiversiteit in Nederland te meten is er (nog) niet. Diverse organisaties zijn aan de slag om deze te ontwikkelen, zoals bijvoorbeeld het [Deltaplan Biodiversiteitsherstel](#). De gemeente volgt deze monitoringsmogelijkheden en zal deze zo mogelijk hanteren wanneer ze gebruiksklaar zijn. Voor deze collegeperiode hanteert de gemeente de [Meetlat Biodiversiteit in de praktijk](#).

4.2.5 MONITORING MOBILITEIT

De gemeente gaat bijhouden wat de vorderingen zijn op deze doelstellingen:

- uitstoot CO₂ voor de mobiliteit;
- toegenomen gebruik van elektrische auto's en elektrische laadpunten in de openbare ruimte;
- toegenomen gebruik van Openbaar Vervoer en deelauto's;
- percentage/aantal aanbestedingen waar duurzame mobiliteit en schone motoren een gunningscriterium is geweest;
- aantal e-bikes en speed pedelecs.

4. HOE WE VERDER GAAN ►►►

4.3.6 MONITORING EIGEN ORGANISATIE

Voor het bereiken van een CO₂-neutrale organisatie maakt de gemeente de stappen in de richting zichtbaar en meetbaar. Deze worden uitgewerkt in de Nota Vastgoed, beheerplannen en Actieplan MVI. Ook deze maken onderdeel uit van het Monitoringsplan 2020-2023.

¹ Er zijn meerdere verbanden te leggen tussen gezondheid en duurzaamheid (link: <https://www.rivm.nl/rivm/organisatie/centrum-duurzaamheid-milieu-en-gezondheid>)

² Energie uit hernieuwbare bronnen is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant kunnen worden aangevuld. Dit is energie uit wind, waterkracht, zon, bodem, buitenlucht en biomassa. Fossiele energie en kernenergie vallen niet onder hernieuwbare energie, omdat deze afkomstig zijn uit bronnen die niet worden aangevuld en daarmee dus eindig zijn.

³ Energieneutraal wil zeggen dat er evenveel energie wordt gebruikt als dat er duurzaam wordt opgewekt. In het Energieakkoord Holland Rijnland is besloten dat 80% van het energieverbruik in de regio zelf wordt opgewekt en 20% van buiten de regio mag komen.

⁴ Aardgasvrije gebouwde omgeving wil zeggen dat woningen, gebouwen en kraan- en douchewater niet meer met aardgas worden verwarmd en dat er niet meer op aardgas wordt gekookt.

⁵ Bron: Klimaatmonitor

⁶ Onder voorbehoud dat de woningen van de woningbouwcorporatie Vestia aangesloten kunnen worden op het project.

⁷ Erkende maatregelenlijst: lijst met energemaatregelen die verplicht moeten worden genomen, deze zijn binnen 5 jaar terug te verdienen; artikel 2.15 Activiteitenbesluit, Wet Milieubeheer.

⁸ Bron: CBS, PV registraties, in 2018 waren er 1405 adressen met zon op dak geregistreerd

⁹ Achtergrondinfo: alle aangewezen 30 regio's in Nederland leveren in 2020 een RES 1.0 in waarin zij aangeven hoe ze tot de regionale doelstelling komen. Mocht de optelsom van het bod van alle regio's niet voldoen aan de totaalopgave landelijk dan dienen de regio's een tweede bod te doen. Is dit opnieuw onvoldoende dan gaat de rijksoverheid over tot aanwijzing van gebieden waar duurzame energieopwekking moet gaan plaatsvinden. Zie ook dit filmpje voor een verdere uitleg over de

RES: <https://youtu.be/CVbUDIEM76w>

¹⁰ Verduurzaming van de gebouwde omgeving is voor alle betrokken partijen een grote uitdaging, zowel technisch, als organisatorisch en gedragsmatig als financieel. Bovendien is de opgave breder dan energietransitie: ook circulaire bouw, klimaatadaptieve inrichting en natuurinclusief bouwen, levensloopbestendigheid en sociale aspecten maken onderdeel uit van duurzaam bouwen. Vandaar dat hier gesproken wordt van verduurzaming van de gebouwde omgeving

¹¹ Met de Transitievisie Warmte wordt duidelijker waar de gemeente de focus op korte, middellange en lange termijn legt voor warmtebenutting om te komen tot aardgasvrije wijken.

¹² Duurzaam Bouwen betreft de onderwerpen Energie, Milieu, Gezondheid, Gebruikskwaliteit en Toekomstwaarde, evenals de aspecten natuurinclusiviteit en klimaatbestendigheid.

¹³ Wettelijk verplicht zijn de eisen volgens de MilieuPrestatieGebouw (MPG) normen.

¹⁴ Bron: Global Footprint Network

¹⁵ Bron: Ellen Macarthur Foundation 2019, Completing the picture.

¹⁶ Bron: PBL 2018, Kan de circulaire economie een bijdrage leveren aan de energietransitie?

¹⁷ Koppeling wetenschapsinstituten met bedrijfsleven voor innovatie op gebied van duurzaamheid

¹⁸ DIFTAR staat voor gedifferentieerde tarieven voor de hoeveelheid aangeboden afval van een huishouden: als minder afval aangeboden wordt, wordt een lager tarief gerekend.

¹⁹ Het platform voor verbetering contacten tussen het bedrijfsleven en kennisinstituten en voor het verbinden van producenten met innovatieve technieken en afnemers.

²⁰ Een voorbeeld is het maaibeheer, voorstel is een verschuiving van maaibeheer op basis van beeldkwaliteit naar beheer op basis van biodiversiteit

²¹ Bomen hebben een belangrijke functie voor verschillende opgaves, zoals CO₂-opslag, klimaatadaptatie (reguleren van waterhuishouding en warmte) en circulariteit (stadshout).

²² Bij natuurinclusief bouwen draagt het bouwwerk of openbare ruimte bij aan de lokale biodiversiteit en natuurwaarden, door bijvoorbeeld nest- en verblijfplaatsen voor vogels, zoogdieren of insecten te creëren. Het draagt tevens bij aan een gezonde en prettige werk- of leefomgeving en klimaatregulatie van een wijk.

²³ De overdaad aan neerslag van stikstofverbindingen (ammoniak en nitraat) vormt een probleem in natuurgebieden. Het zorgt voor een sterke verrijking van de bodem, waardoor zeldzame planten verdwijnen (bijvoorbeeld orchideeën worden verdrongen door brandnetels) en dieren die afhankelijk zijn van deze planten. Hiermee neemt de diversiteit van soorten sterk af, wat we juist willen voorkomen. Vermindering van de uitstoot van stikstofverbindingen is ook beter voor de gezondheid van de mens.

²⁴ Een voorbeeld: Aanpak Schiermonnikoog van een intensieve melkproductie met import van kunstmest en krachtvoer en export van melk en mest naar een nieuwe aanpak met natuurbeschermers, melkfabriek, overheden en bank: zonder uitkoop minder stikstofuitstoot, meer biodiversiteit en hogere inkomsten.

²⁵ Meer informatie In de link onder documenten, concept beleidskader OV concessie pag. 22, H6 Energietransitie OV <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/verkeer-vervoer/openbaar-vervoer/concessie-zuid/>

²⁶ Bron: Beter Openbaar Vervoer voor Rijn- en Veenstreek.

²⁷ In het Convenant Energiebesparing Huursector dat in 2012 is afgesloten door Aedes, Woonbond, VastgoedBelang en het ministerie van BZK staat dat de totale voorraad huurwoningen van corporaties eind 2020 gemiddeld een Label B moet hebben (dat is een EI tussen 1,2 en de 1,4) en in 2030 label A. De corporatiesector zal de doelstelling gemiddeld Label B naar verwachting eind 2021 behalen.

1. OVER HET BELEIDSKADER

2. DE OPGAVEN

2.1. CONTEXT EN URGENTIE

2.2. DUURZAAMHEIDSGOPGAVEN EN SPEERPUNTEN

2.2.1.
ENERGIE-
TRANSITIE

2.2.2.
KLIMAAT-
ADAPTATIE

2.2.3.
CIRCULAIRE
ECONOMIE

2.2.4.
BIO
DIVERSITEIT

2.2.5.
MOBILITEIT

2.2.6.
EIGEN
ORGANISATIE

3. INTEGRAAL WERKEN

3.1 INTEGRAAL WERKEN BINNEN DE GEMEENTELIJKE ORGANISATIE

3.2 SAMEN DOELEN BEREIKEN

3.3 OPGAVEN GEBIEDSGERICHT EN PROJECTGERICHT REALISEREN

4. HOE WE VERDER GAAN

4.1. COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE

4.2. MONITORING EN EVALUATIE

duurzaam nieuwkoop

